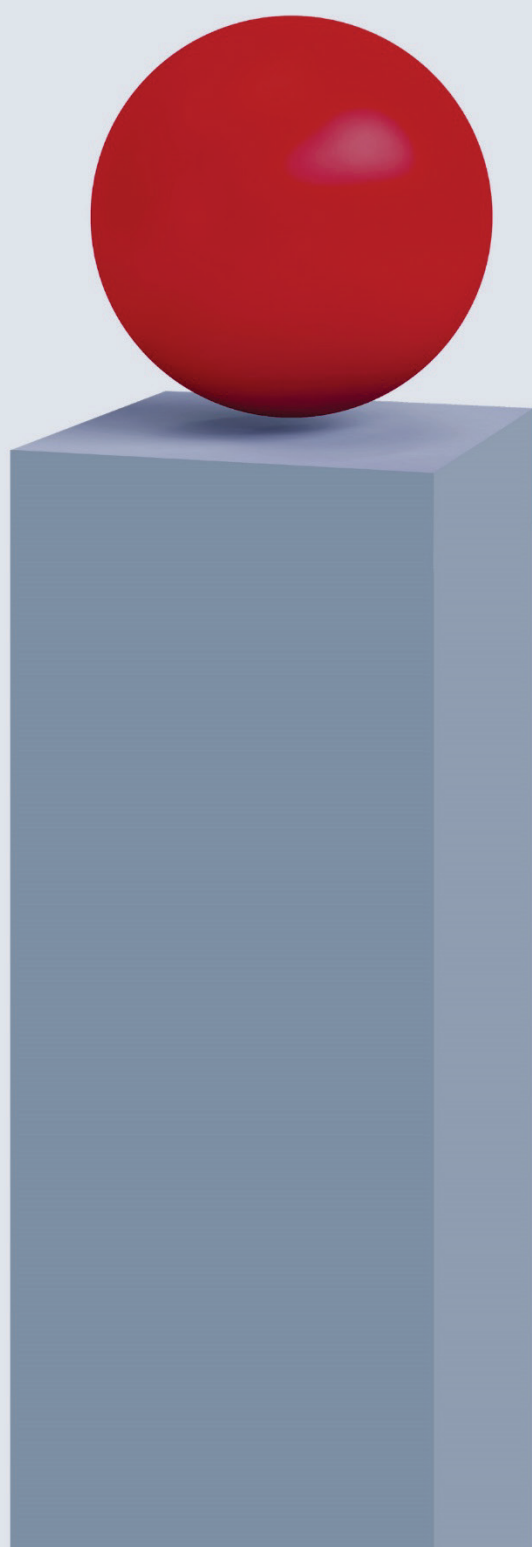

Kratke analize

Finančno stanje podjetniškega sektorja in plačilna sposobnost poslovnih subjektov v Sloveniji

Urška Lušina

Zbirka Kratke analize

Finančno stanje podjetniškega sektorja in plačilna sposobnost poslovnih subjektov v Sloveniji

Izdajatelj:

Urad RS za makroekonomske analize in razvoj
Gregorčičeva 27
1000 Ljubljana

Avtor: Urška Lušina

Tehnično urejanje: Mojca Bizjak

Ljubljana, april 2025

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 232098307

ISBN 978-961-6839-59-4 (PDF)

Spletna lokacija publikacije:

<https://umar.gov.si/publikacije/kratke-analize/publikacija/financno-stanje-podjetniskega-sektorja-in-placilna-sposobnost-poslovnih-subjektov-v-sloveniji>

Publikacija je brezplačna.

©2025, Urad RS za makroekonomske analize in razvoj

Razmnoževanje publikacije ali njenih delov ni dovoljeno.

Objava besedila in podatkov v celoti ali deloma je dovoljena le z navedbo vira.

Vsebina

Povzetek	1
1 Finančno stanje podjetniškega sektorja	2
1.1 Kakovost bančnih terjatev do podjetij	6
1.2 Število začetih stečajnih postopkov	7
Literatura in viri	12

Povzetek

Splošno finančno stanje podjetniškega sektorja je v letu 2023 ostalo razmeroma ugodno – kazalniki likvidnosti in donosnosti so dosegli najvišje ravni, kazalniki zadolženosti pa so ostali razmeroma ugodni. Prispevka finančnega in znotraj tega tudi bančnega dolga k celotnemu dolgu sta bila najnižja po letu 2006. Sposobnost podjetij za odplačevanje dolga je kljub zvišanju zadolženosti, prezadolženosti in obresti po večini kazalnikov dosegla najugodnejše vrednosti po letu 2006. Ob še vedno razmeroma ugodnem finančnem stanju podjetniškega sektorja pa se je v kriznem obdobju (2020–2023) finančno stanje v nekaterih dejavnostih začasno precej poslabšalo. V letih 2020 in 2021 zlasti v nekaterih z epidemijo najbolj prizadetih tržnih storitvah (gostinstvo, druge poslovne, kulturno-rekreacijske in druge dejavnosti), v letih 2022 in 2023 pa v nekaterih s stroški materiala in energije bolj obremenjenih dejavnostih (gradbeništvo, predelovalne dejavnosti in energetika), holdingih in lizingih ter informacijsko-komunikacijskih dejavnostih. Delež podjetij z razmeroma močno izpostavljenostjo tveganju plačilne nesposobnosti se je tako po letu 2020 prehodno zvišal, že leta 2023 pa je bil po večini kazalnikov na podobni ravni kot pred epidemijo in nižji kot v obdobju gospodarsko-finančne krize.

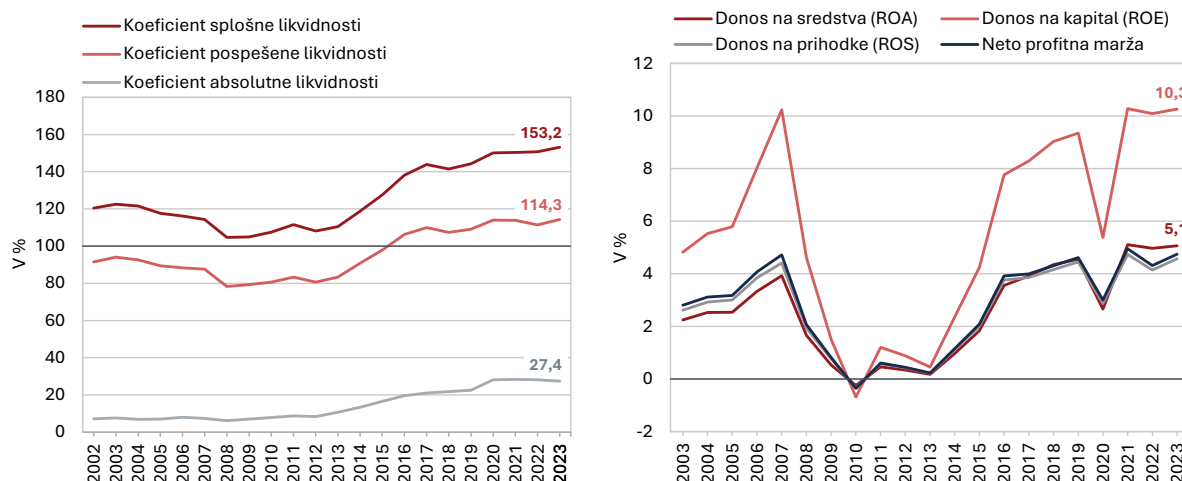
Plačilna sposobnost poslovnih subjektov v Sloveniji pa je tudi v letu 2024 navkljub zaostrenim geopolitičnim razmeram, umirjanju gospodarske rasti in ob visokih obrestnih merah ostala še vedno relativno ugodna. Kakovost bančnih terjatev do podjetij je kljub manjšemu zvišanju terjatev s povečanim kreditnim tveganjem (S2) ostala dobra. Delež nedonosnih terjatev (NPE) se je v primerjavi z letom 2019 znižal v vseh dejavnostih, razen v kmetijstvu in rudarstvu ter prometu, še vedno pa je najvišji v gostinstvu. Delež terjatev do podjetij, ki se jim je v obdobju po odobritvi posojila kreditno tveganje pomembno povečalo (S2), se je nekoliko zvišal, a je še vedno precej nižji kot v epidemiji. Najvišji ostaja v rekreacijskih, kulturnih in drugih dejavnostih ter v gostinstvu. Število začetih stečajnih postopkov pa se je po zniževanju v obdobju 2019–2023 v letu 2024 nekoliko povečalo (pri samostojnih podjetnikih že leta 2023), a je še vedno precej nižje kot leta 2019. V letu 2024 je bilo v primerjavi z letom 2023 število začetih stečajnih postopkov nad poslovnimi subjekti višje v gradbeništvu, trgovini, prometu, informacijsko-komunikacijskih dejavnostih, predelovalnih dejavnostih, drugih poslovnih dejavnostih ter v nepremičninski dejavnosti in izobraževanju.

K ohranitvi ugodnega finančnega položaja podjetniškega sektorja v kriznem obdobju 2020–2023 so poleg ugodnega finančnega stanja podjetniškega sektorja v predepidemskem obdobju precej prispevali tudi interventni ukrepi države, ki pa se počasi iztekajo. Podjetniški sektor pa se tudi v letu 2025 sooča z negotovimi geopolitičnimi razmerami, visokimi obrestnimi merami in umirjeno gospodarsko rastjo, ki jo omejuje nadaljnje poslabšanje stroškovne konkurenčnosti, zlasti rastoči stroški dela ter tudi stroški energentov, materialov in surovin (zaradi uvedbe carin). Vendar pa se moramo zavedati, da so ukrepi kljub kratkoročnemu pozitivnemu učinku lahko zgolj začasni, hkrati pa morajo biti tudi precej ciljno usmerjeni, saj imajo lahko ob premalo ciljani uporabi srednjeročne negativne posledice tako za produktivnost kot tudi za gospodarsko rast.

1 Finančno stanje podjetniškega sektorja

V letu 2023 je splošno finančno stanje podjetniškega sektorja ostalo razmeroma ugodno. Likvidnost se je v letu 2023 po večini kazalnikov še dodatno okrepila in dosegla najboljše vrednosti po letu 2002. Malenkost se je znižal le koeficient absolutne (gotovinske) likvidnosti.¹ Prav tako se je *donosnost* v letu 2023 zvišala po vseh kazalnikih in še vedno dosega najboljše vrednosti po letu 2002 (Slika 1).² *Zadolženost in prezadolženost* sta se po večini kazalnikov v letu 2023 zvišali, izjema je bil bančni dolg, ki se je ohranil na ravni iz leta 2022 (Slika 2). Po vseh kazalnikih je bila zadolženost višja kot pred epidemijo in nižja kot v začetku finančne in gospodarske krize. Celotni dolg je bil nominalno sicer na podobni ravni kot leta 2008, realno pa je bil še vedno za okoli tretjino nižji. Prispevek finančnega in znotraj tega tudi bančnega dolga k celotnemu dolgu je bil leta 2023 najnižji po letu 2006, prispevki vseh ostalih obveznosti pa so se okrepili, s tem pa je bila rast celotnega dolga nekoliko izrazitejša (Slika 3).³ Prezadolženost je bila malenkost višja kot pred epidemijo, a še vedno za več kot pol nižja od najvišje vrednosti leta 2009. *Koncentracija neto finančnega dolga prezadolženih podjetij* se je v letu 2023 znižala in je nižja kot leta 2019. Dosegla je ravni iz leta 2021, ko je bila dosežena tudi najnižja prezadolženost po letu 2006.⁴ *Sposobnost podjetij za odplačevanje dolga* se je v letu 2023 ob dobrih poslovnih rezultatih kljub nadaljnji rasti večine kazalnikov zadolženosti in obresti še nekoliko izboljšala ter po večini kazalnikov dosega najboljše vrednosti po letu 2006 (izjema je obrestna pokritost zaradi najvišje rasti finančnih odhodkov za obresti po letu 2006; Slika 4).⁵

Slika 1: Kazalniki likvidnosti in donosnosti dosegajo najvišje ravni

Vir: AJPES (b. d.-c); preračuni UMAR.

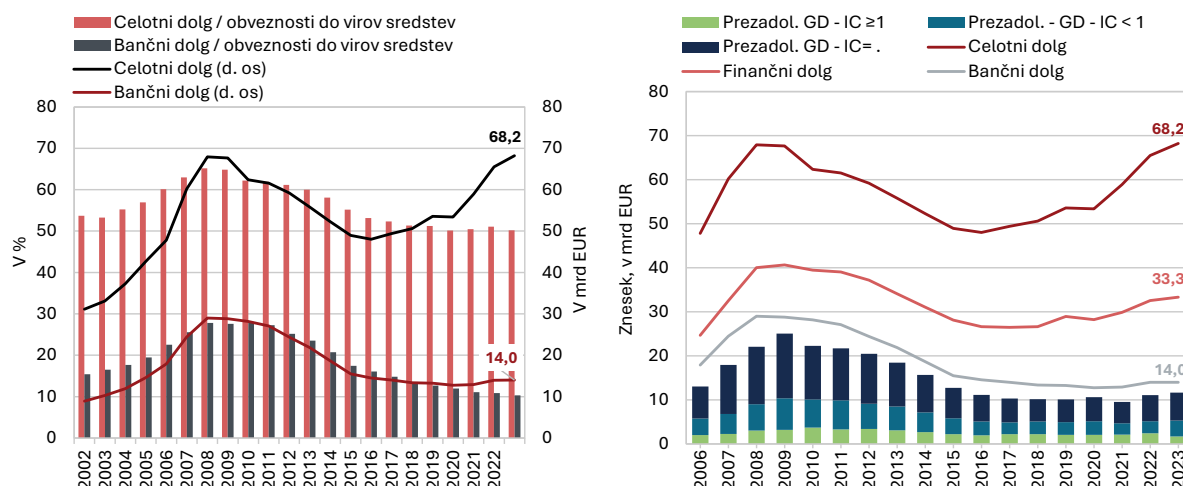
¹ Likvidnost (v letu 2023): rast tekočih sredstev kot tudi tekočih sredstev brez zalog, širših denarnih sredstev in neto obratnega kapitala je bila višja kot rast tekočih obveznosti. Izjema so bila le ožja denarna sredstva, katerih rast je bila nižja od rasti tekočih obveznosti. V letu 2023 so se tako vsi sestavljeni kazalniki likvidnosti zvišali, razen koeficienta gotovinske likvidnosti, in vsi so se ohranili blizu najboljših vrednosti. Koeficienta splošne in pospešene likvidnosti ter neto obratni kapital v virih sredstev pa še celo dosegajo svoje najboljše vrednosti po letu 2002.

² Donosnost (v letu 2023): neto čisti dobiček, EBIT, EBITDA in dodana vrednost so se nadalje zvišali za več kot desetino. ROA, ROE, ROS, gospodarnost poslovanja, neto profitna marža, EBIT in EBITDA marža pa so se tako v letu 2023 zvišali in ohranili blizu najboljših vrednosti (doseženih leta 2021).

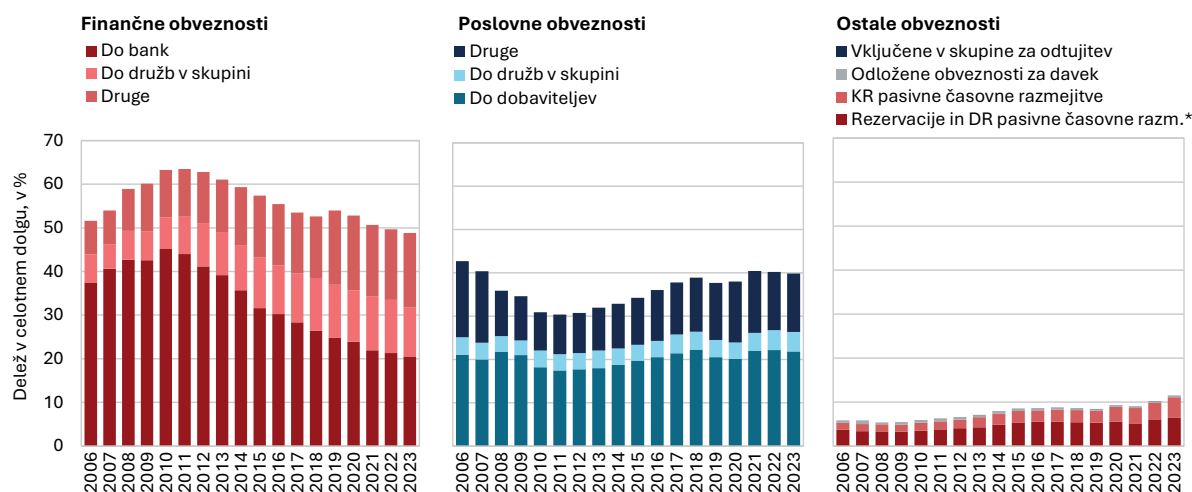
³ V okolju zaostrenih geopolitičnih razmer, umirjene gospodarske rasti in ob visokih obrestnih merah ostajajo podjetja zadržana do novega zadolževanja prek bank in se tako ob dobri likvidnosti bolj financirajo z notranjimi viri.

⁴ Deset najbolj zadolženih podjetij je imelo leta 2023 okoli 19 % (2019: 23 %), petdeset najbolj zadolženih podjetij pa okoli 36 % (42 %) neto finančnega dolga prezadolženih podjetij.

⁵ V predepidemskem obdobju se je sposobnost odplačevanja dolgov najprej izboljševala, zlasti zaradi razdolževanja, nato pa predvsem zaradi izboljšanja poslovnih rezultatov in nizkih obrestnih mer. V letih 2022 in 2023 pa je ob ugodnih poslovnih rezultatih podjetij postal pomemben tudi učinek zadolževanja podjetij, ki pa je zaradi dvigov obrestnih mer postajalo tudi vedno dražje. V letu 2023 je pri vseh kazalnikih, razen pri kazalnikih v povezavi z obrestmi, ponovno prevladoval učinek dobrih poslovnih rezultatov.

Slika 2: Kazalniki zadolženosti ostajajo razmeroma ugodni

Vir: AJPES (b. d.-c); preračuni UMAR. Opomba: d. os – desna os; Celotni dolg zajema finančne (znotraj tega bančne), poslovne in ostale obveznosti podjetij. Za finančni dolg je mogoča primerjava od leta 2006 (z uvedbo SRS 2006); GD-IC – gospodarske družbe z obrestno pokritostjo; IC= – gospodarske družbe, ki imajo finančne odhodke za obresti enake nič; Prezadolženost je merjena kot vsota neto finančnega dolga (t. i. finančni dolg brez sredstev), ki je višji od petkratnika EBITDA (če je $FV \geq 5$), ali kot vsota celotnega neto finančnega dolga (če je $EBITDA < 0$).

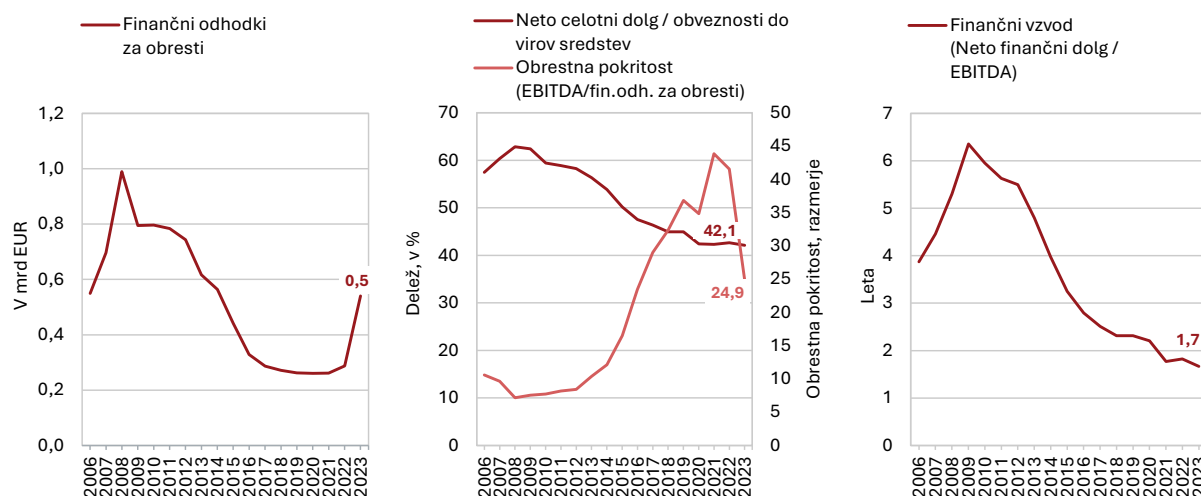
Slika 3: Prispevka finančnega in znotraj tega tudi bančnega dolga k celotnemu dolgu sta najnižja po letu 2006^{6,7}

Vir: AJPES (b. d.-c); preračuni UMAR. Opomba: KR – kratkoročne; DR – dolgoročne; * Rezervacije: vnaprej vračunani odhodki, ki bodo v prihodnje omogočili pokritje takrat nastalih odhodkov (npr. reorganizacija, pričakovane izgube iz kočljivih pogodb, pokojnine, jubilejne nagrade, odpravnine ob upokojitvi); Dolgoročne pasivne časovne razmejitev*: odloženi prihodki, ki bodo v obdobju, daljšem od enega leta, pokrili predvidene odhodke (zajemajo tudi državne podpore in donacije, prejete za nepovratno pridobitev osnovnih sredstev).

⁶ Delež finančnega dolga v celotnem dolgu se znižuje že vse od leta 2012 in je bil leta 2022 z 48,8 % najnižji po letu 2006 (za 10,1 o. t. nižji kot leta 2008, ko je celotni dolg dosegel vrh). Prav tako se že od leta 2011 znižuje tudi delež bančnega dolga, ki je bil z 20,5 % najnižji po letu 2006 (za več kot polovico nižji kot leta 2008; zlasti na račun kratkoročnega bančnega dolga). Precej pa se je okrepilo zadolževanje prek družb v skupini (11,3 %; skoraj še enkrat višji delež kot leta 2008) – tu gre zlasti za dolgoročno zadolževanje, ki je od leta 2015 višje kot kratkoročno; ter delež drugih finančnih obveznosti (17 %; za 7,4 o. t. višji kot leta 2008). Tudi delež vseh poslovnih obveznosti se je po letu 2012 okrepil in bil leta 2023 39,8 % (do dobaviteljev: 21,8 %, druge: 13,5 %, do družb v skupini: 4,6 %; skupni delež je bil za 4 o. t. višji kot leta 2008).

⁷ Po podatkih Banke Slovenije se v zadnjih letih krepi financiranje podjetij s posojili, prejetimi od nadrejenih družb iz tujine (junij 2024: 55 % vseh tujih posojil), posojili, prejetimi od drugih podjetij v Sloveniji (13,3 %), ter posojili, prejetimi od samostojnih podjetnikov (8,4 % glej tudi Sliko 5.7 in Sliko 8.26 v BS, 2024a). Raziskava o dostopnosti virov financiranja za podjetja (iz leta 2024) kaže, da se je dostopnost do virov financiranja izboljšala (gl. Sliko 3 v BS, 2025b), a se v zadnjih letih povečuje delež podjetij, ki ne zaprosijo za zunanje financiranje (46 %), najpogostejši razlog za to pa so zadostni notranji viri (privarčevani zaslužek, prodana sredstva; gl. tudi Tabela 1 v BS, 2025b). Tudi za leto 2025 podjetja pričakujejo, da se bo najbolj izboljšala pričakovana dostopnost notranjega vira financiranja podjetij in bančnega posojila (gl. Slika 9 v BS, 2025b). Podjetja pa naj bi nameravala financirati načrtovane investicije v naslednjih treh letih predvsem z lastnimi viri (42 %) in manj z bančnim posojilom (34 %; gl. tudi Poglavje 5.2 v BS, 2025b).

Slika 4: Sposobnost podjetij za odplačevanje dolga kljub zvišanju zadolženosti, prezadolženosti in obresti⁸ po večini kazalnikov dosega najugodnejše vrednosti po letu 2006

Vir: AJPES (b. d.-c); preračuni UMAR. Opomba: d. os – desna os. Za finančni dolg je mogoča primerjava od leta 2006 (z uvedbo SRS 2006).

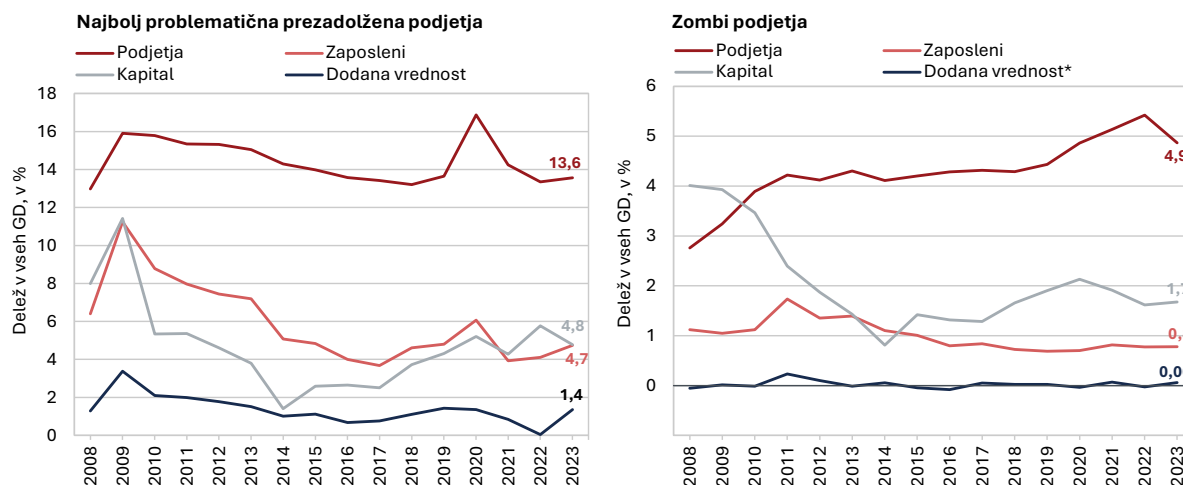
Ob še vedno razmeroma ugodnem finančnem stanju podjetniškega sektorja pa se je v kriznem obdobju (2020–2023) finančno stanje v nekaterih dejavnostih (začasno) precej poslabšalo, ... V letih 2020 in 2021 zlasti v nekaterih z epidemijo najbolj prizadetih tržnih storitvah (gostinstvo, druge poslovne, kulturno-rekreacijske in druge dejavnosti), v letih 2022 in 2023 pa v nekaterih s stroški materiala in energije bolj obremenjenih dejavnostih (gradbeništvo, predelovalne dejavnosti in energetika), holdingih in lizingih ter informacijsko-komunikacijskih dejavnostih. *Bančni dolg* se je v primerjavi z letom 2019 zvišal za več kot petino v holdingih in lizingih, gradbeništvu, komunalnih dejavnostih, informacijsko-komunikacijskih dejavnostih, drugih poslovnih dejavnostih, drugih dejavnostih ter v gostinstvu. V večini od teh dejavnosti⁹ se je za več kot petino zvišala tudi *prezadolženost* (gl. Slika 1 v Prilogi). Sposobnost odplačevanja dolgov, merjena kot *finančni vzvod*, se je v vseh dejavnostih v primerjavi z letom pred izbruhom epidemije že izboljšala¹⁰. Najslabša je še vedno v holdingih in lizingih (13,8 leta), kljub doseženi najnižji vrednosti po letu 2008. *Obrestna pokritost* pa se je z naraščanjem obrestnih mer v letih 2022 in 2023 precej znižala in je v primerjavi z letom 2019 slabša v vseh dejavnostih. Še vedno pa je najboljša v oskrbi z elektriko in plinom (114,2) ter najslabša v holdingih in lizingih (2,4; gl. Slika 2 v Prilogi). *Kazalnik donosnosti sredstev (ROA)* in *koeficient splošne likvidnosti* pa sta bila v letu 2023 v večini dejavnosti višja kot leta 2019 (pred epidemijo in energetske krizo). V primerjavi z letom 2019 je bila ROA nižja v holdingih in lizingih, strokovno-tehničnih, nepremičninski in kulturno-rekreacijskih dejavnostih, koeficient splošne likvidnosti pa je bil nižji v holdingih in lizingih, oskrbi z elektriko in plinom in komunalnih dejavnostih (gl. Slike 3 v Prilogi).

⁸ Štiri petine bančnega dolga podjetij je vezanega na spremenljivo obrestno mero (glej Sliko 8.8 v BS, 2024a), ki se je od prve polovice leta 2022 precej zvišala, prav tako fiksna obrestna mera, ki je temu sledila in se je podobno zvišala. Spremenljive obrestne mere na novoodobrena posojila so najvišjo raven dosegle oktobra 2023, fiksne januarja 2023, izrazitega znižanja pri obeh pa še ni zaznati. V letu 2023 so spremenljive obrestne mere v povprečju znašale 4,9 %, fiksne pa 5,3 %, v letu 2024 pa 5,1 % in 4,7 % (ECB, 2025a, 2025b). Oboje še vedno bistveno odstopajo od ravni iz obdobja nizkih obrestnih mer (glej tudi Sliko 2.21 in Sliko 8.13 v BS, 2024). Zaznati je tudi povečan obseg predčasnega poplačevanja posojil s ciljem zmanjševanja bremena servisiranja dolgov (Anketa bank o povpraševanju po posojilih v BS, 2024a).

⁹ Izjemi so komunalne in druge dejavnosti.

¹⁰ Neto finančni dolg in EBITDA sta se v obdobju 2019–2023 zviševala z izjemo leta 2020, a se je neto finančni dolg v primerjavi z letom 2019 ohranil na podobni ravni, medtem ko se je EBITDA zvišala za 39 %. V informacijsko-komunikacijskih, komunalnih in drugih dejavnostih je bilo izboljšanje finančnega vzvoda v primerjavi z letom 2019 malenkostno.

Slika 5: Delež podjetij z razmeroma močno izpostavljenostjo tveganju plačilne nesposobnosti je bil leta 2023 nižji kot v obdobju gospodarsko-finančne krize

Vir: AJPES; preračuni UMAR. Opombe: *Najbolj problematična prezadolžena podjetja* so tista, ki imajo neto finančni dolg in negativen EBITDA. Del teh so tudi *zombi podjetja*, pri katerih je tveganje plačilne nesposobnosti največje, saj imajo poleg neto finančnega dolga že vsaj tri leta zapored negativen EBITDA; GD – gospodarske družbe; zaposleni – povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur (AOP 188); Dodana vrednost*: kosmati donos od poslovanja (AOP 126) – subvencije, regresi, kompenzacije in drugi prihodki, ki so povezani s poslovnimi učinki (AOP 124) – stroški blaga, materiala in storitev (AOP 128) – drugi poslovni odhodki (AOP 148), je v letih 2008, 2015, 2016, 2020 in 2022 malenkost negativna.

... kar je vodilo v prehodno povečanje deleža podjetij z razmeroma močno izpostavljenostjo tveganju plačilne nesposobnosti, ki pa je bil že leta 2023 po večini kazalnikov na podobni ravni kot v konjunktornem obdobju pred epidemijo. *Najbolj problematičnih prezadolženih podjetij* je bilo v letu 2023 13,6 % vseh podjetij (13,7 % v obdobju konjunktore 2014–2019), zaposlovala so 4,7 % vseh zaposlenih (4,5 %) ¹¹, v svojih bilancah so imele za 4,8 % vsega kapitala (2,9 %) in ustvarila so 1,4 % (1 %) dodane vrednosti vseh podjetij. ¹² Vsi deleži so bili nižji kot v finančno-gospodarski krizi (2008–2013; Slika 5). Produktivnost teh podjetij je nizka (gl. Sliko 4 v Prilogi). V najbolj problematičnih prezadolženih podjetjih je bilo leta 2023 skoncentrirane 54,8 % vse prezadolženosti (6,4 mrd EUR; 40,1 % v obdobju 2014–2019) ¹³, večinoma v MSP (91,8 %) ¹⁴. Po dejavnostih je bilo 39 % skupne prezadolženosti teh podjetij nakopičene v holdingih in lizingih, več kot 5 % pa so jih imele še predelovalne ¹⁵, strokovno-tehnične ¹⁶, nepremičninske dejavnosti, gradbeništvo in trgovina. Prezadolženost se je v obdobju 2020–2023 izraziteje povečala v holdingih in lizingih, nepremičninski dejavnosti in gradbeništvo (gl. Sliko 5 v Prilogi). Bančni dolg najbolj

¹¹ Delež podjetij in zaposlenih v teh podjetjih je bil leta 2023 najvišji v MSP, z vidika dejavnosti v holdingih in lizingih ter gostinstvu, po regijah pa je bila razporeditev različna (gl. Sliko 6 in Sliko 7 v Prilogi).

¹² Podjetij, pri katerih je možnost plačilne nesposobnosti najvišja (t. i. zombi podjetij), je bilo leta 2023 4,9 % (3,8 % v obdobju 2008–2013). Zaposlovala so 0,8 % (1,3 %) vseh zaposlenih, imele so 1,7 % (2,8 %) kapitala in ustvarila niso skoraj nič dodane vrednosti (0,04 % vseh podjetij).

¹³ Prezadolženost zombi podjetij je leta 2023 predstavljala 31,6 % vse prezadolženosti (3,7 mrd EUR; 2008–2013: 16,3 %; 2014–2019: 21,9 %).

¹⁴ Znotraj katerih se je njen delež v obdobju 2020–2023 zvišal v srednjih in majhnih podjetjih, medtem ko se je v mikro in velikih podjetjih znižal (gl. Sliko 5 v Prilogi).

¹⁵ V energetske krizi (2022–2023) sta se prezadolženost in zadolženost v predelovalnih dejavnostih zvišali (gl. tudi pojasnila k Sliki 5 v Prilogi). Podjetja v teh dejavnostih se soočajo z velikimi stroškovnimi pritiski zaradi energetske druginje in so v letih 2022 in 2023 prejela večino nepovratne pomoči (po ZUOPDCE (1-5/2022): 53,7 mio EUR, po ZPGVCEP (6-12/2022): 59,5 mio EUR, po ZPGOPEK (1-12/2023): 208,4 mio EUR), zlasti podjetja v energetske intenzivnih dejavnostih (glej tudi Slike 7–10 v Prilogi 6.1 v UMAR, 2023c).

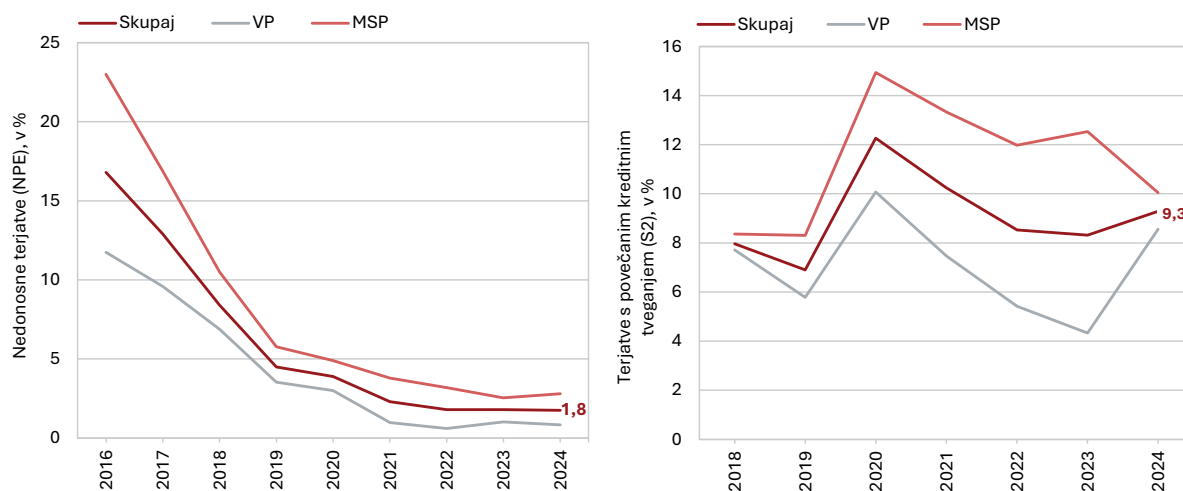
¹⁶ Deleža v zadolženosti in prezadolženosti strokovno-tehničnih dejavnosti sta bila najvišja v dejavnosti uprav podjetij (SKD2: 70; glej tudi pojasnila k Sliki 5 v Prilogi).

problematičnih prezadolženih podjetij se je v obdobju 2020–2023 povečal in je v letu 2023 obsegal 11,1 % vsega bančnega dolga (10 % v obdobju 2014–2019).¹⁷

1.1 Kakovost bančnih terjatev do podjetij

Kakovost bančnih terjatev do podjetij je ostala v letu 2024 kljub manjšemu zvišanju terjatev s povečanim kreditnim tveganjem (S2) dobra. Delež nedonosnih terjatev (NPE) se je od leta 2019 znižal za več kot polovico in se ustalil na zgodovinsko najnižjih ravneh (2024: 1,8 %; Slika 6). V primerjavi z letom 2019 je nižji v vseh velikostnih razredih podjetij in v vseh dejavnostih, razen v kmetijstvu in rudarstvu ter v prometu, kjer ponovno dosega ravni pred epidemijo.¹⁸ Delež je še vedno najvišji v gostinstvu (4,1 %; vrh je dosegel konec leta 2022: 15 %), ki je bilo med epidemijo najbolj prizadeto, a že od decembra 2023 dosega nižje ravni kot pred začetkom epidemije (8 %; Slika 7). Delež terjatev do podjetij, ki se jim je v obdobju po odobritvi posojila kreditno tveganje pomembno povečalo (S2), se je po prehodnem povečanju od leta 2021 zniževal, a se je v letu 2024 ponovno nekoliko zvišal¹⁹, še vedno pa je precej nižji kot v epidemiji (2024: 9,3 %; glej Sliko 6). V primerjavi z letom 2019 je gledano po velikosti višji tako v MSP kot tudi v velikih podjetjih, po dejavnostih pa je še vedno višji v rekreacijskih, kulturnih in drugih dejavnostih, gostinstvu (v obeh skupinah dejavnosti sta deleža, kljub precejšnjemu izboljšanju, s 32,7 % in 20,8 %, še vedno najvišja), javnih storitvah, predelovalnih dejavnostih, kmetijstvu in rudarstvu, trgovini, strokovno tehničnih in drugih poslovnih dejavnostih ter v energetiki (Slika 8).

Slika 6: Kakovost bančnih terjatev do podjetij je dobra

Vir: BS (2025a). Opomba: VP – velika podjetja, MSP – mikro, majhna in srednja podjetja; podatki o nedonosnih izpostavljenostih (NPE) se računajo na podlagi definicije Evropskega bančnega organa (EBA)²⁰ in so na voljo od leta 2016, podatki o izpostavljenostih po skupinah kreditnega tveganja pa od leta 2018.

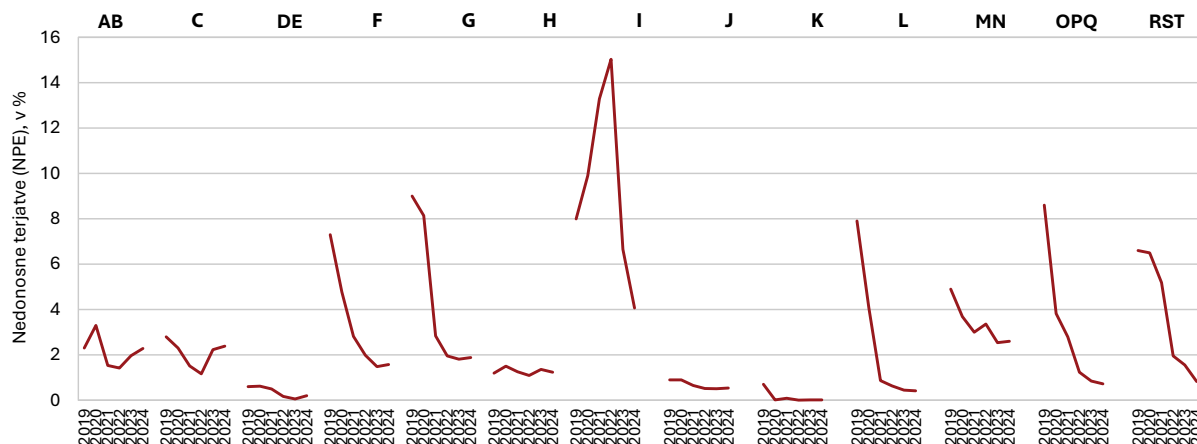
¹⁷ Celotni dolg je obsegal 13,9 % vsega celotnega dolga (2014–2019: 12,6 %) in finančni dolg 19,9 % vsega finančnega dolga (17,2 %). Pri zombi podjetjih je obsegal 7,2 % vsega bančnega dolga (2008–2013: 7,2 %), a je bil z 1,01 mrd EUR še vedno nižji kot v obdobju 2008–2013. Njihov celotni dolg je obsegal 6,5 % (6,9 %) vsega celotnega dolga in finančni dolg 11,3 % (9,4 %) vsega finančnega dolga.

¹⁸ V primerjavi z letom 2023 je le malenkost višji v kmetijstvu in rudarstvu ter v predelovalnih dejavnostih, po velikosti pa v MSP.

¹⁹ V primerjavi z letom 2023 se je zvišal v predelovalnih, rekreacijskih, kulturnih in drugih dejavnostih ter v energetiki, po velikosti pa v velikih podjetjih. Do izrazitejšega zvišanja je prišlo šele v zadnjih dveh mesecih leta 2024, zaradi zaznanega poslabševanja gospodarskih razmer v večjih podjetjih iz predelovalnih dejavnosti (v proizvodnji kovin in v proizvodnji, ki je vezana na avtomobilsko industrijo).

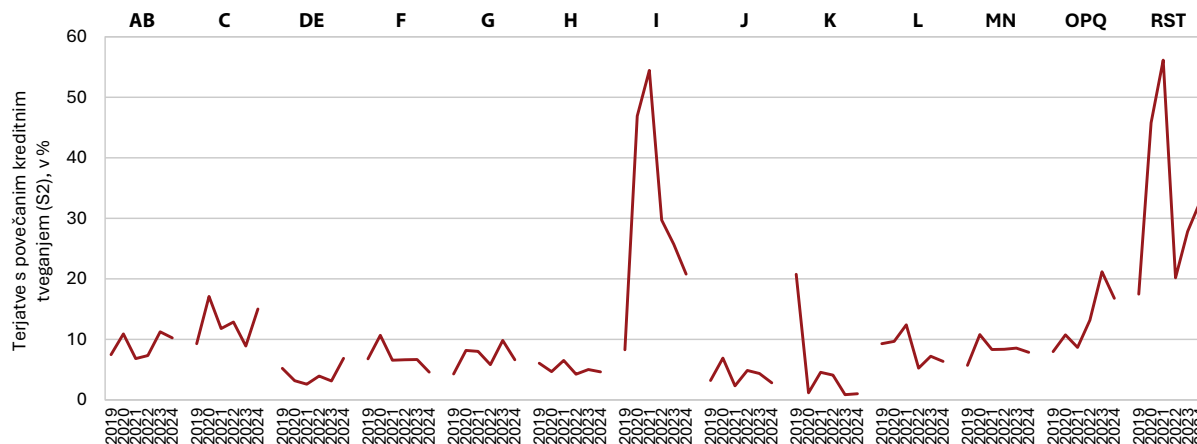
²⁰ Za podrobnosti glede EBA definicije NPE glej BS (2015).

Slika 7: Delež nedonosnih terjatev (NPE) se je v primerjavi z letom 2019 znižal v vseh dejavnostih, razen v kmetijstvu in rudarstvu ter prometu, kjer dosega ravni kot pred epidemijo; še vedno pa je najvišji v gostinstvu

Vir: BS (2025a).

Slika 8: Delež terjatev do podjetij, ki se jim je v obdobju po odobritvi posojila kreditno tveganje pomembno povečalo (S2), se je v letu 2024 nekoliko zvišal, a je še vedno precej nižji kot v epidemiji; najvišji ostaja v rekreacijskih, kulturnih in drugih dejavnostih ter v gostinstvu

Vir: BS (2025a).

1.2 Število začelih stečajnih postopkov

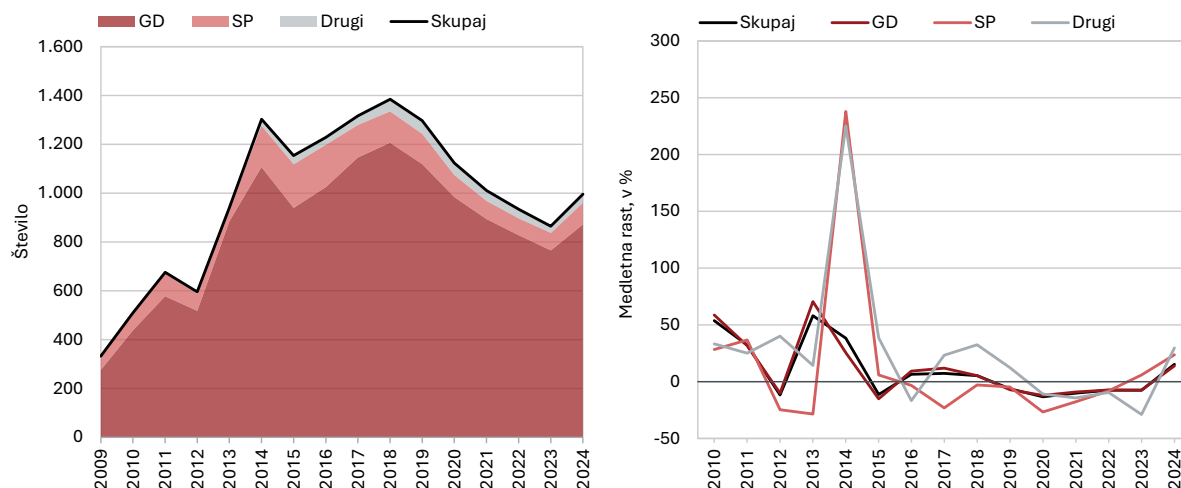
Število začelih stečajnih postopkov se je po zniževanju v obdobju 2019–2023 v letu 2024 nekoliko povečalo. Število začelih stečajnih postopkov vseh poslovnih subjektov se je v obdobju 2019–2023 zniževalo, leta 2024 pa je bilo medletno višje za 15 % (gospodarske družbe: 13 %, samostojni podjetniki: 24 %; Slika 9)²¹, kar pa je še vedno precej (za skoraj četrtino) nižje kot v enakem obdobju leta 2019²². Število začelih stečajnih postopkov nad poslovnimi subjekti je bilo leta 2024 v primerjavi z letom 2023 višje v

²¹ Izpostavljenost bank do podjetij v stečaju je v prvi polovici leta 2024 le malenkost porasla in je ostala nizka v razmerju do celotne izpostavljenosti do podjetij (0,3 %). V strukturi izpostavljenosti bank do podjetij v stečaju po dejavnostih pa je v zadnjih mesecih prve polovice leta 2024 prisoten trend rasti izpostavljenosti do podjetij iz trgovine, medtem ko se je izpostavljenost do predelovalnih dejavnosti in prometa zmanjšala. V primerjavi z obdobjem med epidemijo je bistveno manjši pomen podjetij iz gostinstva, v primerjavi s preepidemskim obdobjem pa podjetij iz gradbeništva, ki so prevladovala v obdobju pred sanacijo bank kot tudi v vseh naslednjih letih do začetka krize zaradi epidemije Covida-19 (glej tudi Sliko 2.19 v BS, 2024a).

²² Podobno velja le za gospodarske družbe (22 %) in samostojne podjetnike (28 %).

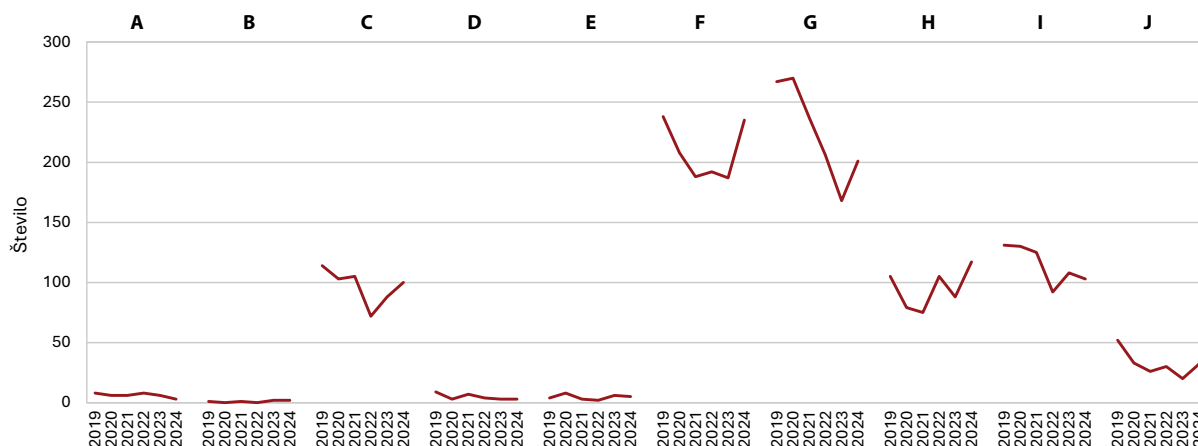
gradbeništvu, trgovini, prometu, informacijsko-komunikacijskih dejavnostih, predelovalnih dejavnostih, drugih poslovnih dejavnostih, nepremičninski dejavnosti in izobraževanju.²³ Predepidske ravni so bile že presežene v prometu, izobraževanju, rudarstvu, komunalnih dejavnostih in dejavnosti javne uprave, obrambe ter obvezne socialne varnosti²⁴, za katere pa je, z izjemo prometa, značilno nižje število stečajnih postopkov. V letu 2024 je bilo največ stečajnih postopkov v gradbeništvu (24 %), trgovini (20 %), prometu (12 %), gostinstvu (10 %) in predelovalnih dejavnostih (10 %; Slika 10).

Slika 9: Število začetih stečajnih postopkov vseh poslovnih subjektov se je v obdobju 2019–2023 zmanjševalo²⁵, leta 2024 pa se je trend obrnil pri vseh subjektih (pri samostojnih podjetnikih že leta 2023)

Vir: AJPES (b. d.-a). Opomba: GD – gospodarske družbe; SP – samostojni podjetniki; Drugi – zadruge, pravne osebe javnega prava, nepridobitne organizacije – pravne osebe zasebnega prava, društva in druge fizične osebe, ki opravljajo registrirane oziroma s predpisom določene dejavnosti.

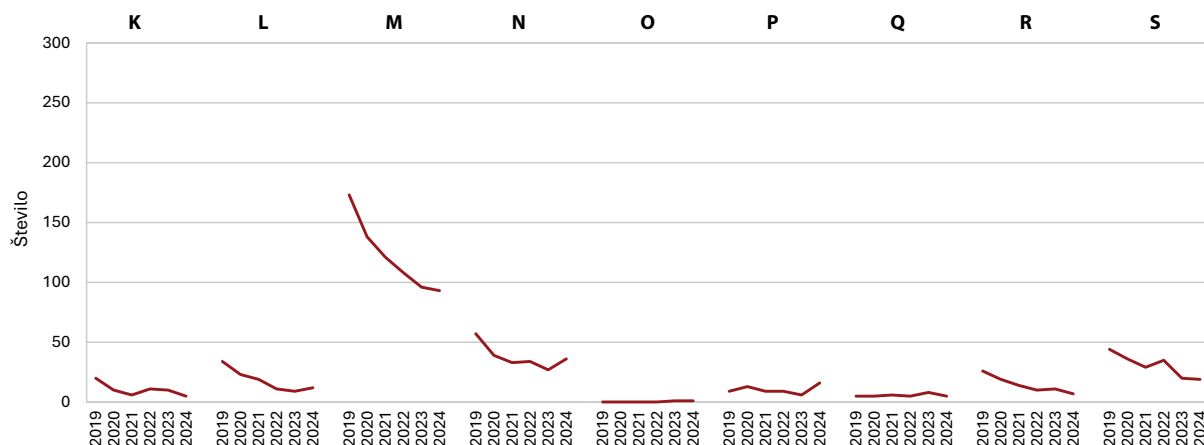
Slika 10: Število začetih stečajnih postopkov nad poslovnimi subjekti je bilo leta 2024 v primerjavi z letom 2023 višje v gradbeništvu, trgovini, prometu, informacijsko-komunikacijskih dejavnostih, predelovalnih dejavnostih, drugih poslovnih dejavnostih ter v nepremičninski dejavnosti in izobraževanju

²³ Enako velja le za gospodarske družbe (gl. Sliko 8 v Prilogi), medtem ko je bilo pri samostojnih podjetnikih število začetih stečajnih postopkov v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 višje v gradbeništvu, gostinstvu, strokovno-tehničnih dejavnostih, trgovini, izobraževanju ter v oskrbi z elektriko in plinom (gl. Sliko 9 v Prilogi).

²⁴ V letu 2024 je bilo v prometu in izobraževanju doseženo tudi najvišje število začetih stečajnih postopkov v obdobju 2019–2024, v preostalih dejavnostih pa najvišje vrednosti niso bile presežene (blizu gradbeništvu in rudarstvu; Slika 10).

²⁵ Izjema so samostojni podjetniki (leta 2023) in drugi (leta 2019).

Vir: AJPes (b. d.-b).

Okvir 1: Ukrepi, namenjeni gospodarstvu, za blaženje posledic energetske krize in za odpravo posledic po poplavih v avgustu 2023

Realizacija ukrepov, namenjenih gospodarstvu, za blaženje posledic energetske krize je po oceni znašala 1,6 % BDP (2022: 0,2 %, 2023: 1,1 % in 2024: 0,3 %; gl. tudi Sliko 11 in Tabelo 1 v Prilogi), od tega:

1. ukrepi za pomoč gospodarstvu zaradi dviga cen energentov: 1,3 %

- i.) pomoč gospodarstvu (ZUOPDCE, 2022; ZPGVCEP, 2022; ZPGVCEP-A, 2022; ZPGOPEK, 2022; ZPGOPEK-A, 2023; ZPGOPEK-B, 2024): 0,5 % BDP,
- ii.) nadomestila dobaviteljem električne energije, plina in distributerjem toplote iz sistema daljinskega ogrevanja (ZNPOVCE, 2022; ZNPOVCE-A, 2023; EZ-2, 2024): 0,5 %,
- iii.) dokapitalizacija ELES (Vlada RS, 2022): 0,3 %;

2. ukrepi za zagotavljanje likvidnosti:

- i.) likvidnostni krediti (ZPGVCEP: SPS; ZPGOPEK: SPS, SID banka, SRRS)²⁶: 0,3 %; ter

3. ukrepi za ohranjanje delovnih mest:

- i.) skrajšan polni delovni čas in začasno čakanje na delo (ZPGOPEK): 0,001 %.

V letu 2022 so bila na voljo tudi poročstva elektroenergetskim podjetjem (ZPKEEK, 2022; Holding Slovenske elektrarne-HSE, GEN, Geoplin), za katera pa se je odločil le GEN-i (v višini 100 mio EUR premostitvenih posojil; (GEN, 2023)), HSE pa je začasno dokapitalizirala država (prek Slovenskega državnega holdinga (SDH), 2022; v višini 492 mio EUR). Obe podjetji sta ta sredstva že vrnila. Geoplin pa je dokapitaliziral večinski lastnik – Petrol (Geoplin, 2022).

²⁶ SID banka: Slovenska izvozna in razvojna banka, d. d.; SPS: Slovenski podjetniški sklad; SRRS: Slovenski regionalno razvojni sklad.

Realizacija ukrepov, namenjenih gospodarstvu, za obnovo po poplavah v avgustu 2023 pa je po oceni znašala 0,3 % BDP (2023: 0,1 % in 2024: 0,2 %; gl. tudi Sliko 11 in Tabelo 2 v Prilogi), od tega:

1. ukrepi za povračilo škode v gospodarstvu:

i.) odprava škode na strojih, opremi, zalogah, izpad prihodka (ZOPNN-F, 2023): 0,21 % BDP;

2. ukrepi za zagotavljanje likvidnosti:

i.) likvidnostni krediti (ZPGOPEK; ZOPNN-F: SPS, SID banka, SRRS): 0,02 % BDP,

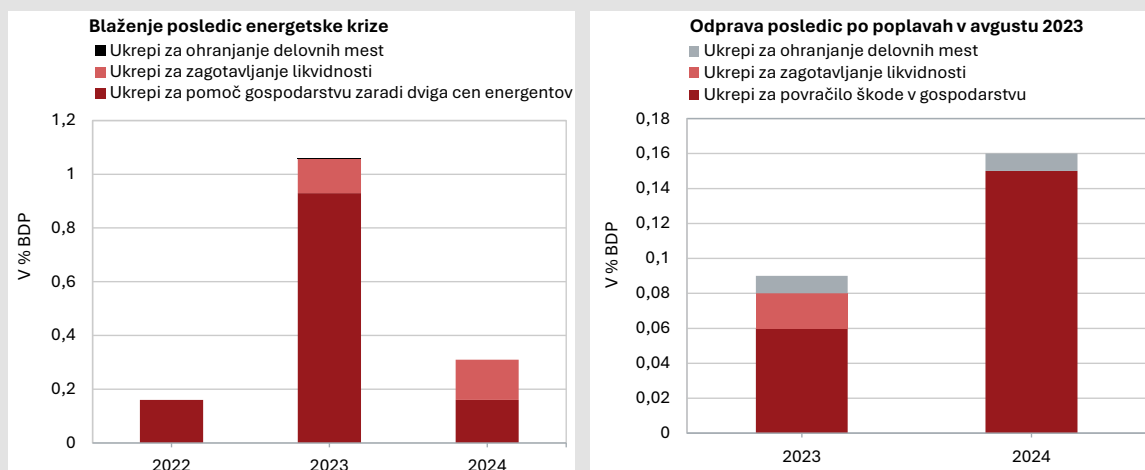
3. ukrepi za ohranjanje delovnih mest: 0,02 % BDP

i.) povračila plač za odpravljanje posledic ujme, čakanje na delo, nadomestila plač delavcem zaradi nezmožnosti opravljanja dela (ZIUOPZP, 2023; ZIUOPZP-A, 2023; ZIUOPZP-B, 2024; ZOPNN-F): 0,015 % BDP (0,006 %, 0,007 %, 0,002 %) ter

ii.) pomoč za samozaposlene (ZOPNN-F): 0,004 % BDP.

V letu 2023 so imela podjetja na voljo tudi možnost odloga bančnih posojil (ZIUOPZP; ZIUOPZP-A; ZIUOPZP-B; BS, 2024b; 9,2 mio EUR) in odloga plačila obveznosti iz kreditnih pogodb javnim skladom - SPS, SRRS in Eko sklad (ZOPNN-F; MF, b. d.-c; ZOPNN-F; SOPP, 2025; 745.570 EUR). Podjetjem so na voljo tudi poročstva za kredite (ZORZFS, 2023; ZORZFS-A, 2024; ZORZFS - B, 2024; SID banka, b. d.-b; v višini 500 mio EUR), subvencije za velike investicije (ZORZFS, 2023; ZORZFS-A, 2024; ZORZFS - B, 2024; ZSInv - D, 2024; SOPP, 2025; v višini 50 mio EUR), povračila za obnovo objektov za opravljanje dejavnosti (ZOPNN-F; 55 mio EUR) in izplačila nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča s strani občin (ZIUOPZP; ZIUOPZP-A; ZIUOPZP-B), ki pa še niso bila koriščena (SOPP, 2025; gl. tudi Tabelo 3 v Prilogi).

Slika 11: Realizacija izdatkov za ukrepe, namenjene gospodarstvu*

Vir: Ocena na podlagi podatkov ELES (2023); MF (b. d.-a, b. d.-c); SID banka (2024, b. d.-a); SPIRIT (2025a, 2025b); SPS (2024, b. d.-a, b. d.-b); SRRS (b. d.). Opomba: gospodarstvo*: podjetniški sektor brez kmetijstva.

V kriznem obdobju 2020–2023 so k ohranitvi razmeroma ugodnega finančnega položaja podjetniškega sektorja precej prispevali interventni ukrepi države²⁷, ki pa imajo lahko kljub kratkoročnemu pozitivnemu učinku ob premalo ciljni uporabi srednjeročne negativne posledice za produktivnost in gospodarsko rast. Kazalniki donosnosti, likvidnosti, zadolženosti in sposobnosti odplačevanja dolgov so tudi po epidemiji ter energetske krizi v povprečju razmeroma ugodni, število začelih stečajnih postopkov pa je kljub povečanju v letu 2024 ostalo majhno. K temu so poleg ugodnega finančnega stanja podjetniškega sektorja v predepidemskem obdobju precej prispevale tudi obsežne finančne podpore države (gl. tudi Okvir 1), ki se počasi iztekajo. V letu 2025 pa je podjetniški sektor z negotovimi geopolitičnimi razmerami, še vedno visokimi obrestnimi merami in umirjeno gospodarsko rastjo, ki jo omejuje nadaljnje poslabšanje

²⁷Izdatki za nepovratne interventne ukrepe, s katerimi je država v obdobju 2020–2024 blažila posledice različnih kriz in naravnih nesreč za vse sektorje, so po podatkih Ministrstva za finance znašali 15 % BDP (2020: 4,3 %, 2021: 5,4 %, 2022: 2 %, 2023: 2,3 % in 2024: 0,9 %). Izdatki za blaženje posledic epidemije so znašali 11,7 % BDP, za blaženje posledic energetske krize 1,6 % BDP in za obnovo po poplavah 1,6 % BDP (MF, b. d.-a, b. d.-b, b. d.-c).

stroškovne konkurenčnosti, zlasti rastoči stroški dela ter tudi stroški energentov, postavljen pred nove izzive, ki bodo morebiti potrebovali ustrezen odziv ekonomske politike. Slednji pa je lahko zgolj začasen in mora biti hkrati tudi precej ciljno usmerjen. Z interventnimi ukrepi za pomoč gospodarstvu sta se namreč javnofinančni primanjkljaj in javni dolg precej povečala, od takrat pa se znižujeta (gl. tudi Gopinath, 2023). Na drugi strani pa lahko premalo ciljani ukrepi omejujejo prestrukturiranje gospodarstva od manj k bolj produktivnim podjetjem. Zato morajo biti ukrepi ekonomske politike čim bolj usmerjeni v podporo zdravim jedrom gospodarstva, ki niso dolgoročno prezadolžena in so sposobna dolgoročno preživeti, med njimi še posebej na razvojno naravnane nišne dele gospodarstva, ki imajo visok potencial za rast.²⁸ Omogočanje financiranja in s tem ohranjanja zombi podjetij (t. i. nezdravih jeder gospodarstva)²⁹ omejuje optimalno alokacijo proizvodnih virov ter s tem zavira tako produktivnost kot gospodarsko rast. To še posebej velja v razmerah, ko se zaradi demografskih sprememb obseg delovno sposobnega prebivalstva krči. Ob splošnem pomanjkanju delovne sile ima namreč ohranjanje proizvodnih virov v nizko produktivnih podjetjih lahko še bolj negativen vpliv na rast uspešnejših podjetij.

²⁸ Za boljši vpogled v možnosti ekonomske politike na tem področju glej tudi Demmou idr. (2021) in Diez idr. (2021).

²⁹ V letu 2023 so najbolj problematična prezadolžena podjetja dobila 2,7 % (31 mio EUR; 6,9 % v obdobju 2008–2013), zombi podjetja pa 0,3 % (3,3 mio EUR; 1 % v obdobju 2008–2013) vseh subvencij podjetniškemu sektorju (1.146 mio EUR).

Literatura in viri

- AJPES.** (b. d.-a). Objave v postopkih zaradi insolventnosti. Ljubljana: Agencija RS za javnopravne evidence in storitve. Pridobljeno s https://www.ajpes.si/Uradne_objave/eObjave_v_postopkih_zaradi_insolventnosti/Splosno
- AJPES.** (b. d.-b). Podatki o začetih stečajnih postopkih po dejavnostih (različni meseci) [interni podatki]. Ljubljana: Agencija RS za javnopravne evidence in storitve.
- AJPES.** (b. d.-c). Statistični podatki iz bilance stanja, izkaza poslovnega izida in izkaza bilančnega dobička ali bilančne izgube za gospodarske družbe. Ljubljana: Agencija RS za javnopravne evidence in storitve.
- Braunsberger, F., Hlavaty, M., Schlamberger, N. in Stevanovič, S.** (2010). *Standardna klasifikacija dejavnosti 2008*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno s <https://www.stat.si/doc/pub/skd.pdf>
- BS.** (2015). Sporočilo za javnost – Objava nedonosnih izpostavljenosti bank in hranilnic po novi, enotni definiciji Evropskega bančnega organa (EBA). Ljubljana: Banka Slovenije. Pridobljeno s <https://www.bsi.si/mediji/128/sporocilo-za-javnost-objava-nedonosnih-izpostavljenosti-bank-in-hranilnic-po-novi-enotni-definiciji-evropskega-bancnega-organa-eba>
- BS.** (2024a). Poročilo o finančni stabilnosti, Maj 2024. Ljubljana: Banka Slovenije. Pridobljeno s https://www.bsi.si/storage/uploads/595120fc-11eb-4d16-a6e7-406a64906af9/fsr_april_24_03.pdf
- BS.** (2024b). Poročilo o finančni stabilnosti, Oktober 2024. Ljubljana: Banka Slovenije. Pridobljeno s https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/fsr_2024_okt_l.pdf
- BS.** (2025a). Mesečna informacija o poslovanju bank, Različne številke. Ljubljana: Banka Slovenije. Pridobljeno s <https://www.bsi.si/financna-stabilnost/mesecna-informacija-o-poslovanju-bank>
- BS.** (2025b). Raziskava o dostopnosti finančnih virov za podjetja 2024 | Banka Slovenije. Ljubljana: Banka Slovenije. Pridobljeno s <https://www.bsi.si/sl/publikacije/p/raziskava-o-dostopnosti-financnih-virov-za-podjetja-2024>
- Demmou, L., Franco, G., Calligaris, S. in Dlugosch, D.** (2021). Insolvency and debt overhang following the COVID-19 outbreak: Assessment of risks and policy responses, OECD Economics Department Working Papers 1651. Pariz: OECD. <https://doi.org/10.1787/747a8226-en>
- Diez, F. J., Duval, R. A., Fan, Jiayue, Garrido, J. M., Kalemli-Ozcan, S., Maggi, C., ... Pierri, N.** (2021). Insolvency Prospects Among Small-and-Medium-Sized Enterprises in Advanced Economies, IMF Staff Discussion note SDN/2021/002. Washington, DC: IMF. Pridobljeno s <https://www.imf.org/en/Publications/Staff-Discussion-Notes/Issues/2021/03/25/Insolvency-Prospects-Among-Small-and-Medium-Sized-Enterprises-in-Advanced-Economies-50138>
- ECB.** (2025a). Bank interest rates - loans to corporations with a floating rate and an IRF period of up to one year (new business) - Slovenia, monthly. Frankfurt am Main: European Central Bank. Pridobljeno s <https://data.ecb.europa.eu/data/datasets/MIR/MIR.M.SI.B.A2A.F.R.A.2240.EUR.N>
- ECB.** (2025b). Bank interest rates - loans to corporations with an IRF period over one year (new business) - Slovenia, monthly. Frankfurt am Main: European Central Bank. Pridobljeno s <https://data.ecb.europa.eu/search-results?searchTerm=MIR.M.SI.B.A2A.K.R.A.2240.EUR.N>
- Eko sklad.** (2023). ODLOG plačila obveznosti po kreditnih pogodbah sklenjenih z Eko sklado, j. s., za POSLOVNE SUBJEKTE. Ljubljana: Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad. Pridobljeno s <https://www.ekosklad.si/gospodarstvo/novica/odlog-placila-obveznosti-po-kreditnih-pogodbah-sklenjenih-z-eko-skladom-js-za-poslovne-subjekte>

- ELES.** (2023). Celovito letno poročilo družbe ELES za leto 2022. Ljubljana: ELES, d. o. o. operater kombiniranega prenosnega in distribucijskega elektronskega omrežja. Pridobljeno s https://www.eles.si/Portals/0/Publikacije/Letna-porocila/ELES_LP2022.pdf
- EZ-2 – Energetski zakon (EZ-2).** (2024). Ur. l. RS, št. 38/24. Pridobljeno s <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8855>
- GEN.** (2023). Letno poročilo Družbe in Skupine GEN za leto 2022. Krško: GEN energija d. o. o. Pridobljeno s <https://www.gen-energija.si/files/materials/55/pdf/Letno%20poro%C4%8Dilo%20GEN%202022.pdf>
- Geoplin.** (2022). Geoplin | Informacija o 50. skupščini družbe Geoplin. Ljubljana: Geoplin d. o. o. Ljubljana. Pridobljeno s <https://www.geoplin.si/sl/novice-in-porocila/informacija-o-50-skupscini-druzbe-geoplin>
- Gopinath, G.** (2023, 27. oktober). The temptation to finance all spending through debt must be resisted. *Financial Times*. Pridobljeno s <https://www.ft.com/content/26f17a3f-2f64-45df-aff2-d0476dd53d42>
- MF.** (b. d.-a). Odhodki državnega proračuna za energetsko draginjo (različni meseci) [interni podatki]. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
- MF.** (b. d.-b). Odhodki državnega proračuna za izdatke covid-19 (različni meseci) [interni podatki]. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
- MF.** (b. d.-c). Odhodki državnega proračuna za poplave (različni meseci) [interni podatki]. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
- MGTŠ.** (2024). Program odprave posledic škode v gospodarstvu po poplavah v avgustu 2023. Ljubljana: Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport. Pridobljeno s https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.gov.si%2Fassets%2Fministrstva%2FMGTs%2FDokumenti%2FPOPLAVE-avgust%2F2_Program-POPLAVE.docx&wdOrigin=BROWSELINK
- MGTŠ.** (2025a). Čistopis Programa odprave posledic škode v gospodarstvu. Ljubljana: Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport. Pridobljeno s <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.gov.si%2Fassets%2Fministrstva%2FMGTs%2FDokumenti%2FPOPLAVE-avgust%2FProgram-odprave-posledic-skode-v-gospodarstvu-po-poplavah-v-avgustu-2023.docx&wdOrigin=BROWSELINK>
- MGTŠ.** (2025b). Spremembe Programa odprave posledic škode v gospodarstvu po poplavah v avgustu 2023. Ljubljana: Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport. Pridobljeno s <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.gov.si%2Fassets%2Fministrstva%2FMGTs%2FDokumenti%2FPOPLAVE-avgust%2FSpremembe-Programa-odprave-posledic-skode-v-gospodarstvu-po-poplavah-v-avgustu-2023.docx&wdOrigin=BROWSELINK>
- MNVP.** (2024). Obvestilo osebam zasebnega prava o možnosti vključitve v postopek za dodelitev sredstev za odpravo posledic naravne nesreče 4. avgusta 2023, za obnovo objektov za izvajanje dejavnosti. Ljubljana: Ministrstvo za naravne vire in prostor. Pridobljeno s <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNVP/Medijsko-sredisce/2024/Obvestilo-o-moznosti-vkljucitve-v-postopek-dejavnosti-prazno.pdf>
- SDH.** (2022). RS zagotovila potrebna finančna sredstva za stabilno poslovanje Skupine HSE. Ljubljana: Slovenski državni holding, d. d. Pridobljeno s <https://www.sdh.si/sl-si/novice/1955/rs-zagotovila-potrebna-financna-sredstva-za-stabilno-poslovanje-skupine-hse>
- SID banka.** (2024). Letno poročilo SID banke 2023. Ljubljana: Slovenska izvozna in razvojna banka. Pridobljeno s https://www.sid.si/sites/www.sid.si/files/documents/sid_bank_a_letno_porocilo_2023.pdf

- SID banka.** (b. d.-a). Podatki o likvidnostnih kreditih SID za blaženje posledic energetske krize in odpravo posledic po poplavih v avgustu 2023 [interni podatki]. Ljubljana: Slovenska izvozna in razvojna banka.
- SID banka.** (b. d.-b). Poroštvena shema za gospodarske subjekte in fizične osebe (ZORZFS). Ljubljana: Slovenska izvozna in razvojna banka. Pridobljeno s <https://www.sid.si/banke/porostvena-shema-za-gospodarske-subjekte-fizicne-osebe-zorzfs>
- SOPP.** (2025). Prvo poročilo o izvajanju ukrepov in projektov povezanih z odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023. Ljubljana: Služba Vlade RS za obnovo po poplavih in plazovih. Pridobljeno s <http://vrs-3.vlada.si/MANDAT22/vladnagradaiva.nsf/71d4985ffda5de89c12572c3003716c4/87cb186b626e8682c1258c07004cbec2?OpenDocument>
- SPIRIT.** (2025a). Podatki o pomoči gospodarstvu po ZPGOPEK [interni podatki]. Ljubljana: Spirit Slovenija, javna agencija.
- SPIRIT.** (2025b). Podatki o pomoči gospodarstvu po ZPGVCEP [interni podatki]. Ljubljana: Spirit Slovenija, javna agencija.
- SPS.** (2024). Javni razpis za sofinanciranje vzpostavitve in delovanja kompetenčnih centrov za dizajn management - KCDM 4.0 za obdobje 2024-2027. Pridobljeno s <https://www.podjetniskisklad.si/jr-javni-razpis-za-sofinanciranje-vzpostavitve-in-delovanja-kompetencnih-centrov-za-dizajn-management-kcdm-4-0-za-obdobje-2024-2027/>
- SPS.** (b. d.-a). Podatki o likvidnostnih kreditih SPS za blaženje posledic energetske krize in odpravo posledic po poplavih v avgustu 2023 [interni podatki]. Maribor: Slovenski podjetniški sklad.
- SPS.** (b. d.-b). Slovenski podjetniški sklad - javni razpisi in pozivi. Maribor: Slovenski podjetniški sklad. Pridobljeno s <https://www.podjetniskisklad.si/javni-razpisi-in-pozivi/>
- SRRS.** (b. d.). Rezultati po zaključenih javnih razpisih. Ribnica: Javni sklad Republike Slovenije za regionalni razvoj in razvoj podeželja. Pridobljeno s <https://www.srrs.si/rezultati/>
- UMAR.** (2023c). Poročilo o produktivnosti 2023. Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. Pridobljeno s https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/Porocilo_o_produkivnosti/2023/PoP2023.pdf
- Vlada RS.** (2022). Vlada sprejela sklep o izvedbi naknadnih vplačil v denarni obliki v družbo ELES | GOV.SI. Ljubljana: Vlada Republike Slovenije. Pridobljeno s <https://www.gov.si/novice/2022-12-23-vlada-sprejela-sklep-o-izvedbi-naknadnih-vplacil-v-denarni-obliki-v-druzbo-eles/>
- ZIUOPZP – Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov (ZIUOPZP).** (2023). Ur. l. RS, št. 95/2023. Pridobljeno s https://www.uradni-list.si/_pdf/2023/Ur/u2023095.pdf
- ZIUOPZP-A – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 (ZIUOPZP-A).** (2023). Ur. l. RS, št. 117/2023. Pridobljeno s https://www.uradni-list.si/_pdf/2023/Ur/u2023117.pdf
- ZIUOPZP-B – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 (ZIUOPZP-B).** (2024). Pridobljeno s https://www.uradni-list.si/_pdf/2024/Ur/u2024062.pdf
- ZNPOVCE – Zakon o nujnem posredovanju za obravnavo visokih cen energije (ZNPOVCE).** (2022). Ur. l. RS, št. 158/22. Pridobljeno s <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8700>
- ZNPOVCE-A – Zakon o spremembah Zakona o nujnem posredovanju za obravnavo visokih cen energije (ZNPOVCE-A).** (2023). Ur. l. RS, št. 49/2023. Pridobljeno s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2023-01-1517>

ZOPNN-F – Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o odpravi posledic naravnih nesreč (ZOPNN-F). (2023). Ur. l. RS, št. 88/2023. Pridobljeno s https://www.uradni-list.si/_pdf/2023/Ur/u2023088.pdf

ZORZFS - B – Zakon o spremembah Zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (ZORZFS - B). (2024). Ur. l. RS, št. 109/24. Pridobljeno s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina>

ZORZFS – Zakon o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (ZORZFS). (2023). Ur. l. RS, št. 131/23. Pridobljeno s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina>

ZORZFS-A – Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev (ZORZFS-A). (2024). Ur. l. RS, št. 81/24. Pridobljeno s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina>

ZPGOPEK – Zakon o pomoči gospodarstvu za omilitev posledic energetske krize (ZPGOPEK). (2022). Ur. l. RS, št. 163/22. Pridobljeno s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina>

ZPGOPEK-A – Zakon o spremembi in dopolnitvah Zakona o pomoči gospodarstvu za omilitev posledic energetske krize (ZPGOPEK-A). (2023). Ur. l. RS, št. 15/23. Pridobljeno s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2023-01-0297?sop=2023-01-0297>

ZPGOPEK-B – Zakon o spremembi in dopolnitvah Zakona o pomoči gospodarstvu za omilitev posledic energetske krize (ZPGOPEK - B). (2024). Ur. l. RS, št. 38/2024. Pridobljeno s https://www.uradni-list.si/_pdf/2024/Ur/u2024038.pdf

ZPGVCEP – Zakon o pomoči gospodarstvu zaradi visokih povišanj cen električne energije in zemeljskega plina (ZPGVCEP). (2022). Ur. l. RS, št. 117/22. Pridobljeno s <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO8666#>

ZPGVCEP-A – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pomoči gospodarstvu zaradi visokih povišanj cen električne energije in zemeljskega plina (ZPGVCEP-A). (2022). Ur. l. RS, št. 133/22. Pridobljeno s https://www.uradni-list.si/_pdf/2022/Ur/u2022133.pdf

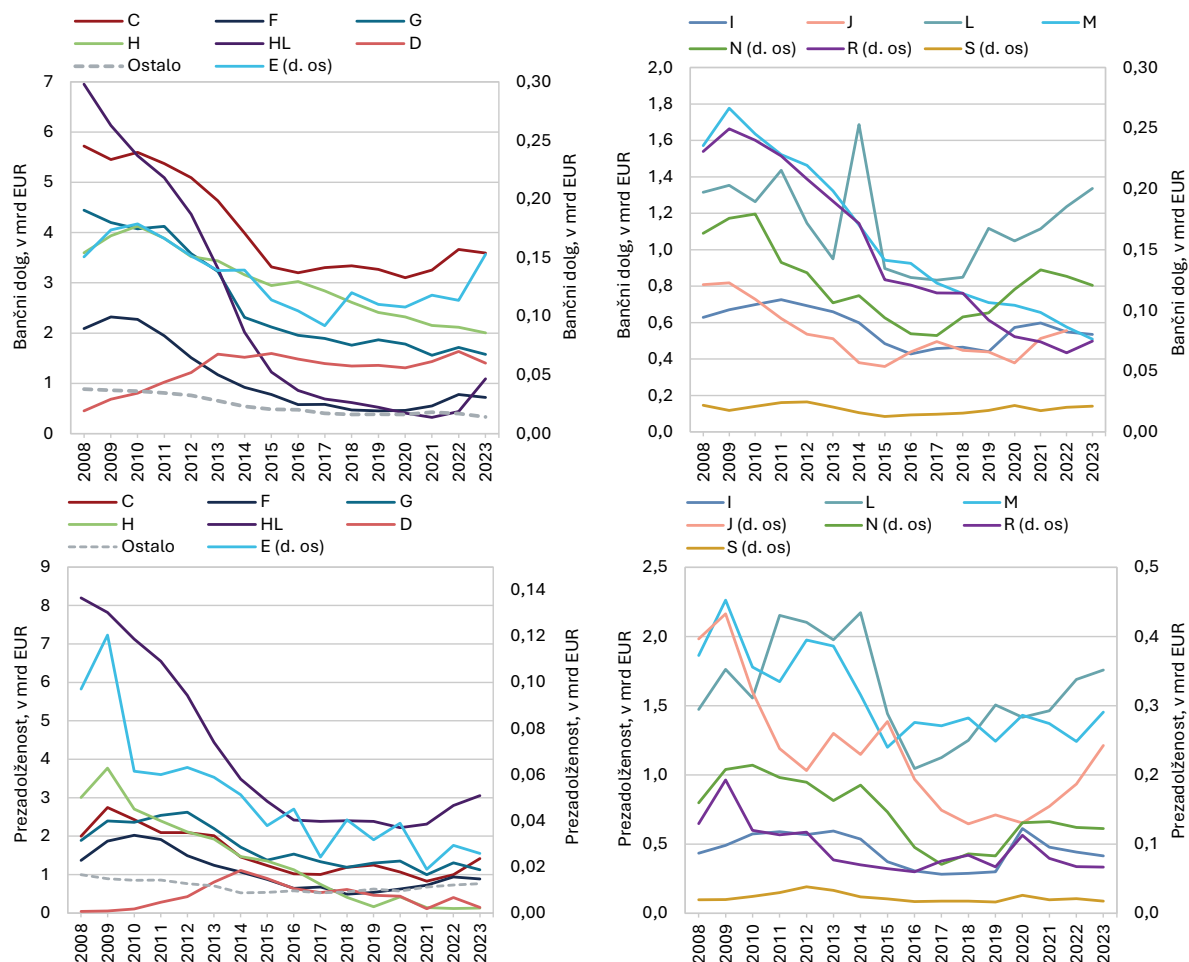
ZPKEEK – Zakon o poročanju Republike Slovenije za obveznosti iz naslova kreditov, najetih za zagotavljanje likvidnosti na organiziranih trgih električne energije ter emisijskih kuponov in obveznosti iz nakupa dodatnih količin zemeljskega plina izven trga Evropske Unije (ZPKEEK). (2022). Ur. l. RS, št. 121/22. Pridobljeno s <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8678>

ZSInv - D – Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o spodbujanju investicij (ZSInv - D). (2024). Ur. l. RS, št. 31/2024. Pridobljeno s <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina>

ZUOPDCE – Zakon o ukrepih za omilitev posledic dviga cen energentov v gospodarstvu in kmetijstvu (ZUOPDCE). (2022). Ur. l. RS, št. 99/22. Pridobljeno s <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8541>

Priloga

Slika 1: Bančni dolg in prezadolženost sta bila leta 2023 v primerjavi z letom 2019 za več kot petino višja v holdingih in lizingih, gradbeništvu, komunalnih dejavnostih, informacijsko-komunikacijskih dejavnostih, drugih poslovnih dejavnostih, drugih dejavnostih ter v gostinstvu³⁰

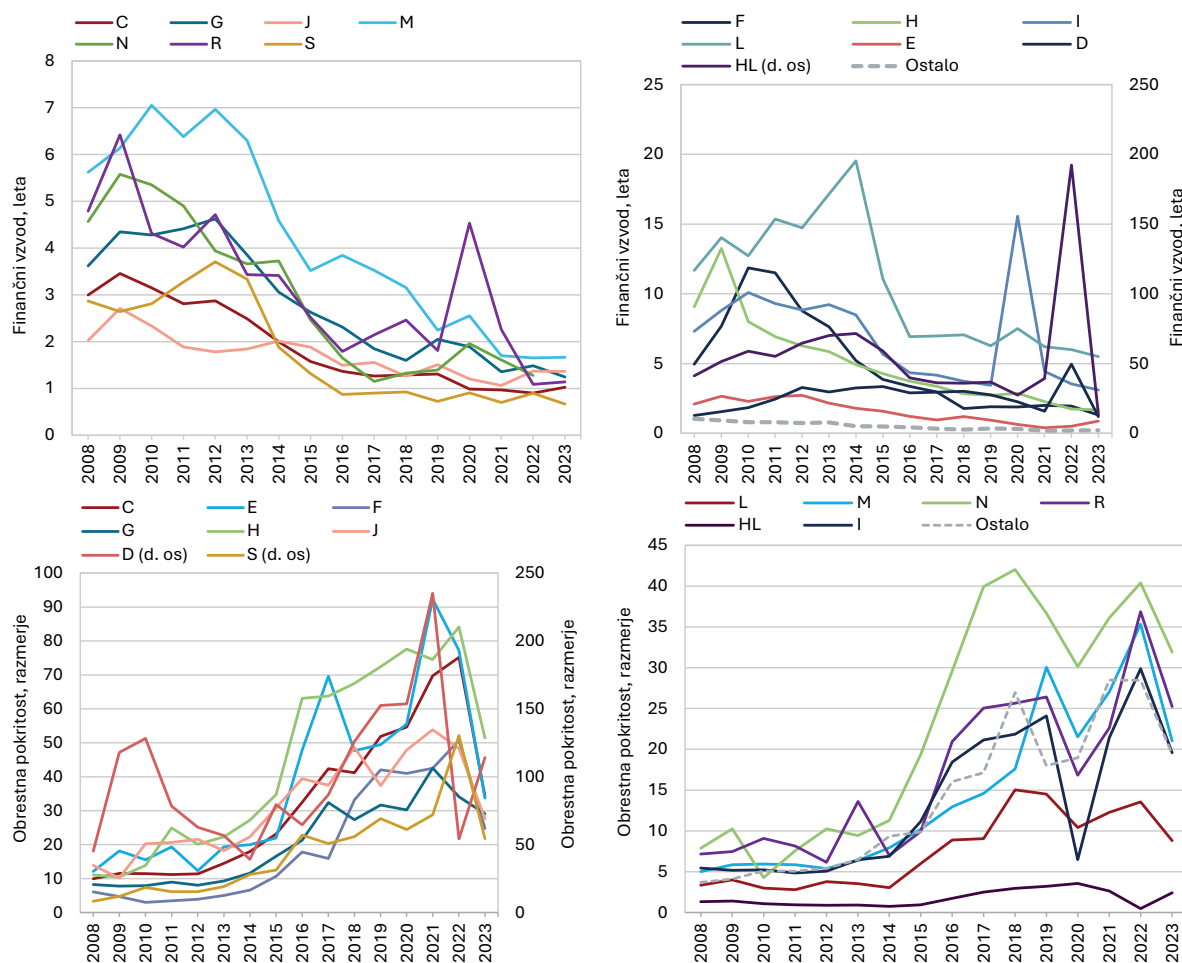

Vir: AJPES (b. d.-c); preračuni UMAR. Opomba: Prezadolženost – neto koncept (za definicijo glej opombo pri Sliki 1); Ostalo – A, B, del K, O–Q, T;³¹ d. os – desna os.

³⁰ Pri prezadolženosti so izjema komunalne dejavnosti (18,7 %) in druge dejavnosti (7 %).

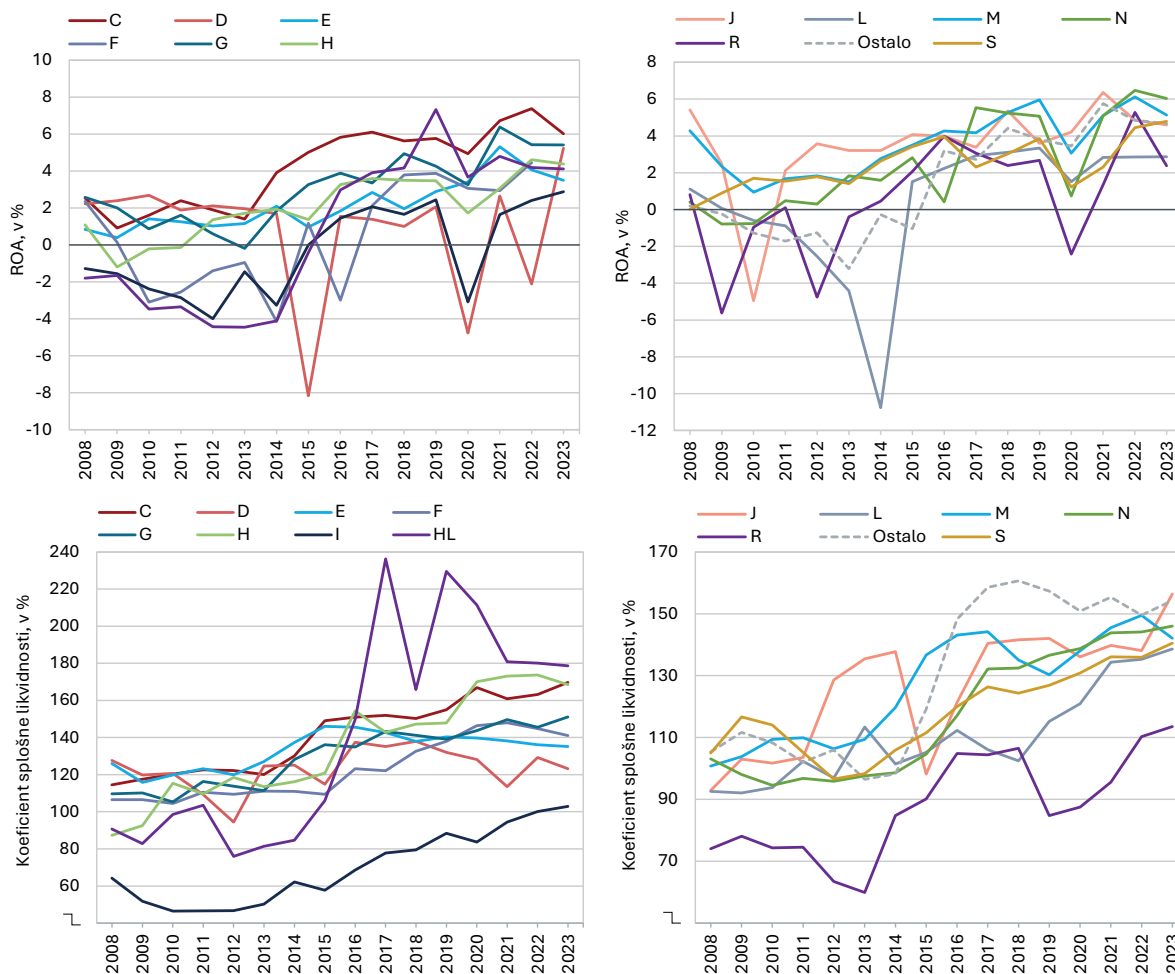
³¹ Za podrobnosti glej tudi Standardno klasifikacijo dejavnosti 2008 – SKD 2008 (Braunsberger idr., 2010).

Slika 2: Finančni vzvod je bil v letu 2023 v vseh dejavnostih boljši kot leta 2019, obrestna pokritost pa je bila slabša v vseh dejavnostih

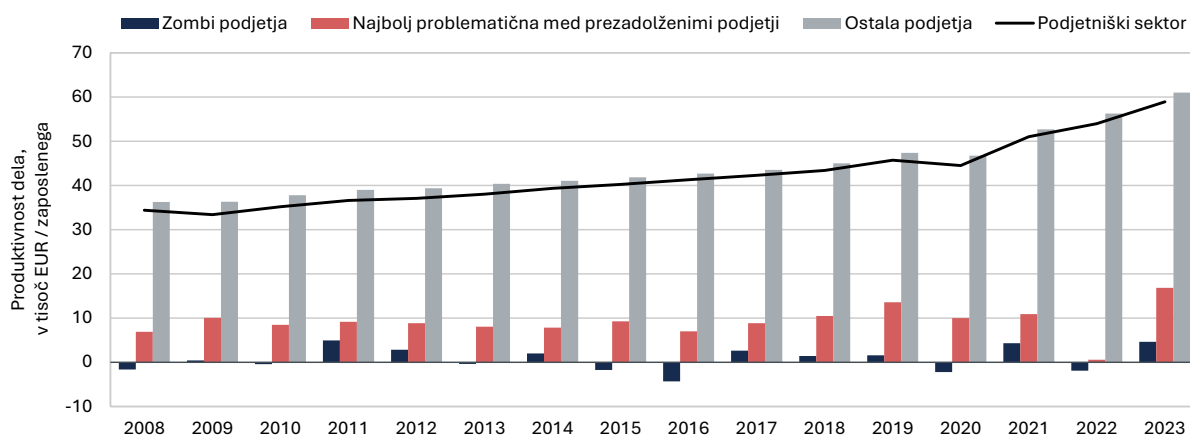
Vir: AJPes (b. d.-c); preračuni UMAR. Opomba: Finančni vzvod – Neto finančni dolg/EBITDA, ki kaže sposobnost odplačevanja dolga in pove, koliko let bo podjetje z ustvarjenim denarnim tokom moralo odplačevati dolg ter obresti (ob predpostavki nespremenjenega neto finančnega dolga in EBITDA). Podjetja z nižjo vrednostjo kazalnika svoje obveznosti odplačujejo z manjšim tveganjem. Obrestna pokritost (angl. Interest Coverage; EBITDA/Finančni odhodki za obresti) nam pokaže, koliko lahko pade EBITDA, ne da bi bilo ogroženo odplačevanje obresti. Podjetja z višjo vrednostjo kazalnika svoje obveznosti odplačujejo z manjšim tveganjem. Ostalo – A, B, del K, O–Q, T.

Slika 3: Donos na sredstva (ROA) in koeficient splošne likvidnosti sta bila v letu 2023 v večini dejavnosti višja kot leta 2019; nižja sta bila le v holdingih in lizingih, strokovno-tehničnih, nepremičninskih in kulturno-rekreacijskih dejavnostih (ROA) ter v holdingih in lizingih, oskrbi z elektriko in plinom in komunalnih dejavnostih (likvidnost)

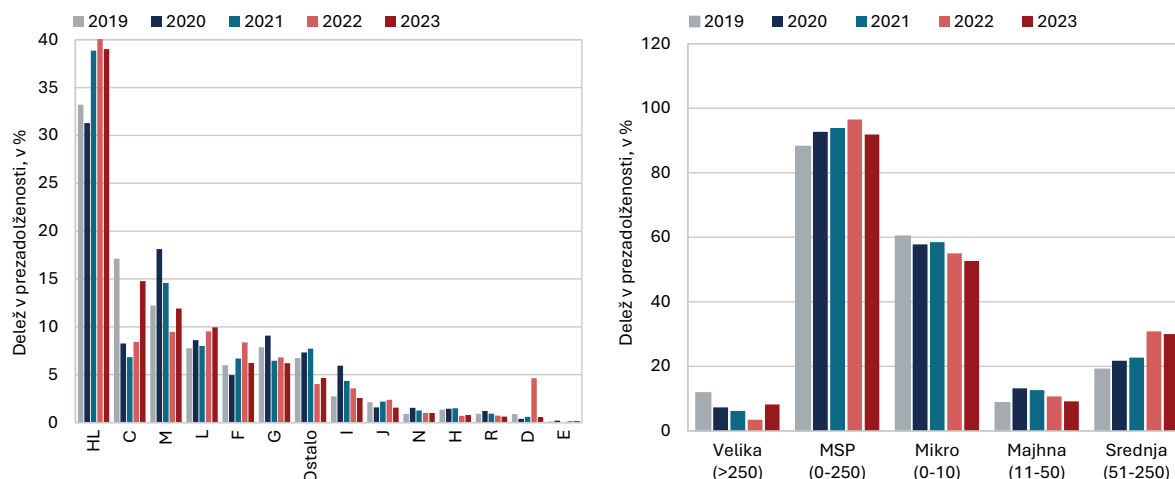
Vir: AJPES (b. d.-c); preračuni UMAR. Opomba: Donosnost sredstev (angl. Return On Assets); Koefficient splošne likvidnosti (angl. Current Ratio) nam pokaže, ali bi podjetje lahko pokrilo vse kratkoročne obveznosti s kratkoročnimi sredstvi, ki jih ima na razpolago; Ostalo – A, B, del K, O–Q, T.

Slika 4: Nizka produktivnost podjetij z razmeroma močno izpostavljenostjo tveganju plačilne nesposobnosti³²

Vir: AJPes (b. d.-c); preračuni UMAR. Opomba: Najbolj problematična podjetja imajo neto finančni dolg in negativen EBITDA; Zombi podjetja (so del najbolj problematičnih prezadolženih podjetij) imajo neto finančni dolg in vsaj tri leta zapored negativen EBITDA, zato so podatki šele od 2008.

Slika 5: Prezadolženost najbolj problematičnih prezadolženih podjetij je bila najvišja v holdingih in lizingih, z več kot petimi odstotki so sledili še predelovalne³³, strokovno-tehnične³⁴ in nepremičninske dejavnosti, gradbeništvo in trgovina

Vir: AJPes (b. d.-c); preračuni UMAR. Opomba: MSP – mikro, majhna in srednje velika podjetja; Ostalo³⁵ – A, B, del K, O–Q, S, T.

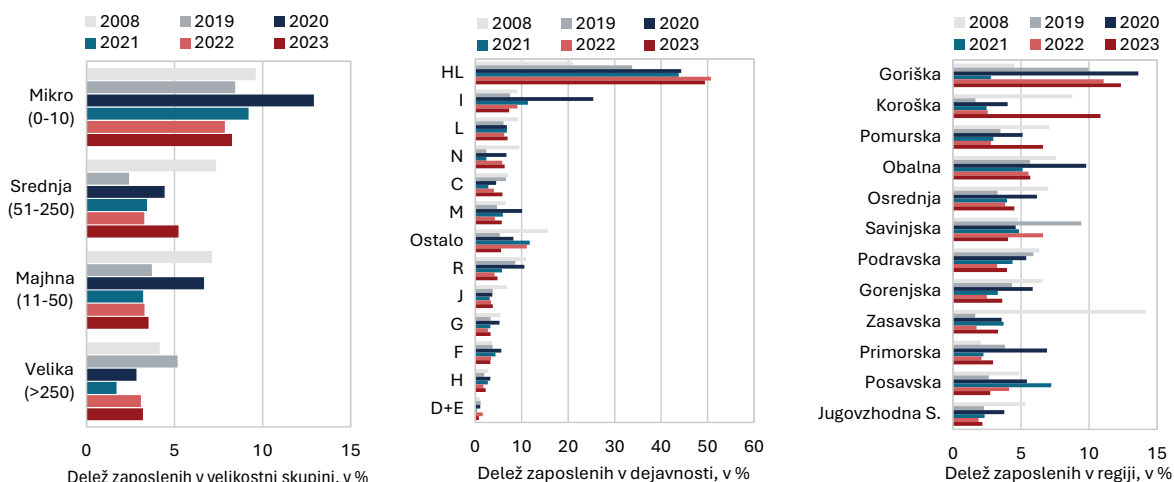
³² V obdobju 2008–2023 za dobre tri četrtine nižja od ravni celotnega podjetniškega sektorja, v letu 2022 pa je zaradi izrazitega znižanja dodane vrednosti dosegla tudi svoje najnižje vrednosti.

³³ Zadolženost in prezadolženost podjetij iz energetsko intenzivnih predelovalnih dejavnosti (SKD2: 17, 20, 23, 24) je znašala okoli petino vse zadolženosti in prezadolženosti v predelovalnih dejavnostih. Delež energetsko intenzivnih podjetij je bil 7,2 %. Ta podjetja so zaposlovala 13,5 % zaposlenih, v svojih bilancah so imela za 19,8 % kapitala in so prispevala 15,2 % k ustvarjeni dodani vrednosti v predelovalnih dejavnostih.

³⁴ V dejavnosti uprav podjetij (SKD2: 70) je bančni dolg znašal 45,4 % vsega bančnega dolga in prezadolženost 80,9 % vse prezadolženosti. Ta dejavnost je imela prevladujoč delež podjetij (37,2 %), v katerih je bila zaposlenih 24,3 % vseh zaposlenih iz strokovno-tehničnih dejavnosti. V svojih bilancah so imela ta podjetja za 62,8 % kapitala in so prispevala 24,2 % k dodani vrednosti.

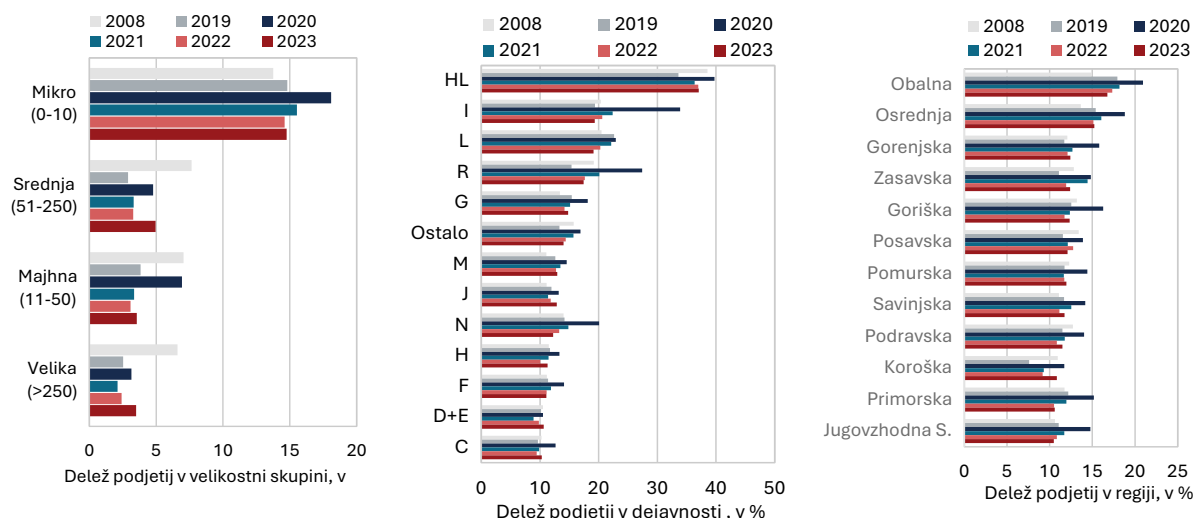
³⁵ Ostalo (A, B, del K, O–Q, S, T) – pri analizi strukture prezadolženosti priključimo druge storitvene dejavnosti (S) kategoriji Ostalo, saj je bil njen delež v celotni strukturi prezadolženosti kljub prizadetosti dejavnosti v epidemiji le 0,2 % (v obdobju 2020–2023).

Slika 6: Delež zaposlenih v podjetjih z razmeroma močno izpostavljenostjo tveganju plačilne nesposobnosti je bil leta 2023 najvišji v MSP, z vidika dejavnosti v holdingih in lizingih, po regijah pa v goriški in koroški regiji³⁶

Vir: AJPes (b. d.-c); preračuni UMAR. Opomba: Ostalo – A, B, del K, O-Q, S, T; zaradi nazornejšega prikaza združimo dejavnosti D in E, saj imata obe dejavnosti nizka deleža³⁷; Obalna – obalno-kraška; Osrednja – osrednjeslovenska; Primorska – primorsko-notranjska; Jugovzhodna S. – jugovzhodna Slovenija.

Slika 7: Delež podjetij z razmeroma močno izpostavljenostjo tveganju plačilne nesposobnosti je bil leta 2023 najvišji v MSP, z vidika dejavnosti v holdingih in lizingih, gostinstvu, nepremičninski dejavnosti ter v kulturno-rekreacijskih dejavnostih, po regijah pa v obalno-kraški in osrednjeslovenski regiji³⁸

Vir: AJPes (b. d.-c); preračuni UMAR. Opomba: Ostalo – A, B, del K, O-Q, S, T; zaradi nazornejšega prikaza združimo dejavnosti D in E, saj imata obe dejavnosti nizka deleža³⁹; Obalna – obalno-kraška; Osrednja – osrednjeslovenska; Primorska – primorsko-notranjska; Jugovzhodna S. – jugovzhodna Slovenija.

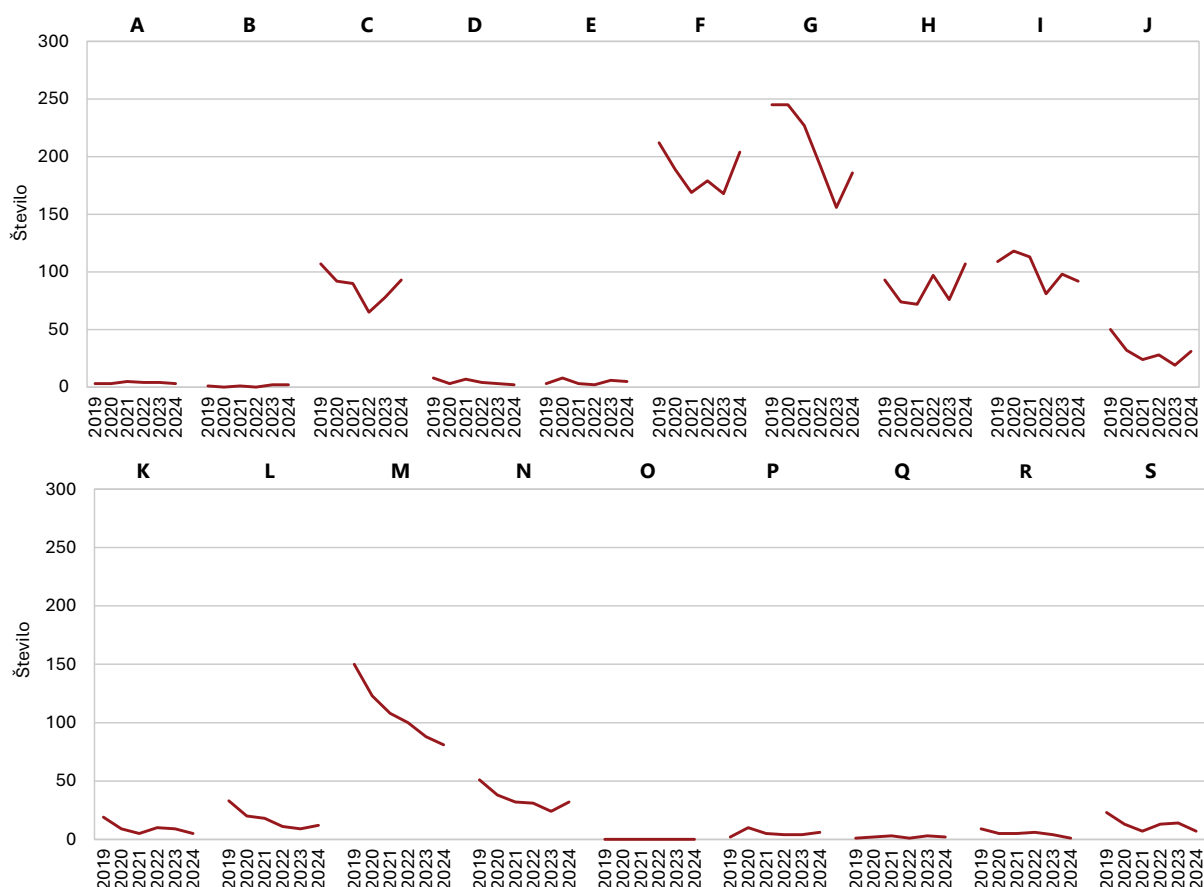
³⁶ V primerjavi z letom 2019 je bil delež višji v srednje velikih podjetjih, po dejavnostih v holdingih in lizingih, drugih poslovnih, strokovno-tehničnih dejavnostih in prometu ter z vidika regij v koroški, pomurski, goriški, zasavski in osrednjeslovenski regiji.

³⁷ Oskrba z elektriko in plinom (2023: 1,3 %, 2019: 0,9 %, 2008: 0,7 %) in komunalne dejavnosti (2023: 0,4 %, 2019: 1,3 %, 2008: 1,2 %).

³⁸ V primerjavi z letom 2019 je bil delež višji v srednjih in velikih podjetjih, po dejavnostih v holdingih in lizingih, kulturno-rekreacijskih, informacijskih, predelovalnih dejavnostih, energetiki ter strokovno-tehničnih dejavnostih ter z vidika regij v koroški, zasavski, gorenjski in posavski regiji.

³⁹ Oskrba z elektriko in plinom (2023: 11,9 %, 2019: 11,6 %, 2008: 16 %) in komunalne dejavnosti (2023: 8,2 %, 2019: 7,4 %, 2008: 6,2 %).

Slika 8: Število začeti stečajnih postopkov nad gospodarskimi družbami je bilo leta 2024 v primerjavi z letom 2023 višje v gradbeništvu, prometu, trgovini, predelovalnih dejavnostih, informacijsko-komunikacijskih dejavnostih, drugih poslovnih dejavnostih ter v nepremičninski dejavnosti in izobraževanju^{40,41}

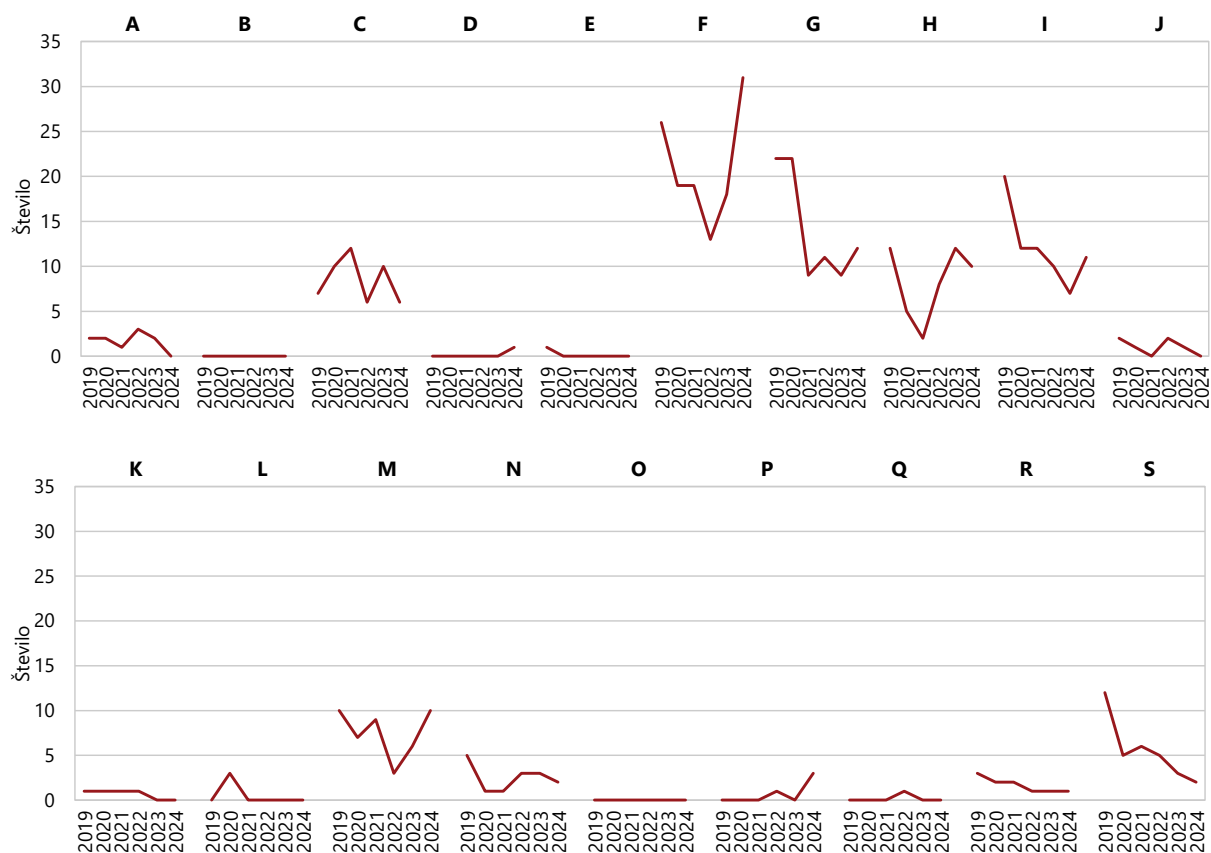

Vir: AJPES (b. d.-b).

⁴⁰ V letu 2024 je bilo največ stečajnih postopkov nad gospodarskimi družbami v gradbeništvu (23 %), trgovini (21 %), prometu (12 %), gostinstvu (11 %) ter predelovalnih dejavnostih (11 %).

⁴¹ Maksimalne vrednosti, razen v prometu, niso bile presežene (blizu gradbeništvu ter zdravstvu in socialno varstvu). Ravni iz leta 2019 pa so bile presežene pri prometu, izobraževanju, komunalnih dejavnostih, rudarstvu ter v zdravstvu in socialnem varstvu, za katere pa je, z izjemo prometa, značilno nižje število stečajnih postopkov.

Slika 9: Število začelih stečajnih postopkov nad samostojnimi podjetniki je bilo leta 2024 v primerjavi z letom 2023 višje v gradbeništvu, gostinstvu, strokovno-tehničnih dejavnostih, trgovini, izobraževanju ter v oskrbi z elektriko in plinom^{42,43}

Vir: AJPES (b. d.-b).

⁴² V letu 2024 je bilo največ stečajnih postopkov nad samostojnimi podjetniki v gradbeništvu (35 %), trgovini (14 %), gostinstvu (12 %), prometu (11 %) in v strokovno-tehničnih dejavnostih (11 %).

⁴³ Maksimalne vrednosti, razen v izobraževanju, za katerega je značilno nizko število stečajev, niso bile presežene. Ravni iz leta 2019 pa so bile presežene v gradbeništvu, izobraževanju ter v oskrbi z elektriko in plinom.

Tabela 1: Realizirani izdatki za ukrepe, namenjene gospodarstvu,* za blaženje posledic energetske krize, v mio EUR

Vrsta ukrepa	2022	2023	2024
Skupaj (% BDP)	93,7 (0,2 %)	679,5 (1,1 %)	207,7 (0,3 %)
1. Ukrepi za pomoč gospodarstvu zaradi dviga cen energentov**			
Pomoč gospodarstvu zaradi dviga cen energentov (ZUOPDCE: 3. člen)	53,7		
Pomoč gospodarstvu zaradi energetske krize (ZPGVCEP: 9. člen)	40	19,5	
Pomoč gospodarstvu zaradi energetske krize (ZPGOPEK: 14. člen)		208,4	
Nadomestila distributerjem toplote iz sistemov daljinskega ogrevanja (ZNPOVCE: 18. člen)		2,8	
Nadomestilo dobaviteljem plina (ZNPOVCE: 18. člen)		36,1	4,9
Nadomestilo dobaviteljem el. energije (ZNPOVCE: 18. člen)		158	82,8
Nadomestilo dobaviteljem el. energije (EZ-2: 163. člen)			19,9
Vplačilo v družbo ELES zaradi plačila izgub v omrežju v obdobju 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023 (Sklep Vlade RS: 51. seja; 23. 12. 2022; naknadno vplačilo K)		170	
2. Ukrepi za zagotavljanje likvidnosti			
Likvidnostni krediti (ZPGVCEP: 11.a člen; ZPGOPEK: 49.-51. člen)		83,8	100,1
3. Ukrepi za ohranjanje delovnih mest			
Skrajšan polni delovni čas (ZPGOPEK: 21.-34. člen)		0,3	
Začasno čakanje na delo (ZPGOPEK: 35.-48. člen)		0,6	

Vir: Ocena na podlagi podatkov ELES (2023); MF (b. d.-a); SID banka (2024, b. d.-a); SPIRIT (2025a, 2025b); SPS (2024, b. d.-a, b. d.-b); SRRS (b. d.); in zakonov EZ-2 (2024); Sklep Vlade RS (2022); ZNPOVCE (2022); ZNPOVCE-A (2023); ZPGOPEK (2022); ZPGOPEK-A (2023); ZPGOPEK-B (2024); ZPGVCEP (2022); ZPGVCEP-A (2022); ZUOPDCE (2022); Opomba: gospodarstvo*: podjetniški sektor brez kmetijstva; ** V letu 2022 so bila na voljo tudi poročila elektroenergetskim podjetjem (ZPKKEKP, 2022; Holding Slovenske elektrarne-HSE, GEN, Geoplin), za katera pa se je odločil le GEN-i (v višini 100 mio EUR premostitvenih posojil; (GEN, 2023), HSE pa je začasno dokapitalizirala država (prek Slovenskega državnega holdinga SDH, 2022; v višini 492 mio EUR). Obe podjetji sta ta sredstva že vrnila. Geoplin pa je dokapitaliziral večinski lastnik – Petrol (Geoplin, 2022).

Tabela 2: Realizirani izdatki za ukrepe, namenjene gospodarstvu, za odpravo posledic po poplavih v avgustu 2023, v mio EUR

Vrsta ukrepa	2023	2024
Skupaj (% BDP)	56,2 (0,1 %)	108,7 (0,2 %)
1. Ukrepi za povračilo škode v gospodarstvu		
Odprava posledic škode v gospodarstvu – škoda na strojih in opremi, zalogah in izpad prihodka (ZOPNN-F: 18. člen - predplačila; 44.a–44.g člen)	35,4	103,8
2. Ukrepi za zagotavljanje likvidnosti		
Likvidnostni krediti (ZPGOPEK: 49.–51. člen, ZOPNN-F: 54. člen, 1.–2. odstavek)	13,2	
3. Ukrepi za ohranjanje delovnih mest		
Povračila plač za odpravljanje posledic ujme (ZIUOPZP: 138. člen)	2,2	1,7
Čakanje na delo (ZOPNN-F: 31. člen)	2,9	1,8
Nadomestila plač delavcem zaradi nezmožnosti opravljanja dela (ZOPNN-F: 19. člen)	1,1	0,2
Pomoč za samozaposlene (ZOPNN-F: 47. člen)	1,4	1,2

Vir: Ocena na podlagi podatkov MF (b. d.-c); SID banka (2024, b. d.-a); SPS (2024, b. d.-a, b. d.-b); SRRS (b. d.); in zakonov ZIUOPZP (2023); ZIUOPZP-A (2023); ZIUOPZP-B (2024); ZOPNN-F (2023); ZPGOPEK (2022); ZPGOPEK-A (2023); ZPGOPEK-B (2024).

Tabela 3: Dodatni ukrepi*, namenjeni gospodarstvu, za odpravo posledic po poplavih v avgustu 2023, v mio EUR**

Vrsta ukrepa	Razpoložljiva sredstva	Realizirana sredstva	Status ukrepa
1. Ukrepi za povračilo škode na poslovnih objektih			
Povračilo za obnovo objektov za opravljanje dejavnosti (ZOPNN-F: 23. člen)	55		V IZVAJANJU
Izplačilo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča s strani občin (ZIUOPZP: 120. člen)	Niso definirana.		V IZVAJANJU
2. Ukrepi za zagotavljanje likvidnosti			
Odlog bančnih posojil pravnim osebam (ZIUOPZP: 152.–155. člen)	Niso definirana.	9,2 (leta 2023)	ZAKLJUČEN
Odlog plačila obveznosti iz kreditnih pogodb javnim skladom - SPS, SRRS in Eko sklad (ZOPNN-F: 17. člen)	Niso definirana.	0,75 (leta 2023)	ZAKLJUČEN
Poroštvo za kredite gospodarskih subjektov – SID (ZORZFS: 113.–124. člen)	500		V IZVAJANJU
Ugodni krediti SID - Finančni inštrument za odpravo posledic naravnih nesreč (ugodna posojila za odpravo neposredne škode) (ZOPNN-F: 44.h člen)	100		UKREP ŠE NI VZPOSTAVLJEN
3. Ukrepi za spodbujanje investicij v izjemnih primerih			
Spodbujanje investicij v izjemnih primerih - subvencije za velike investicije podjetij (ZORZFS: 66. člen; ZSInv)	50		V IZVAJANJU

Vir: BS (2024b); Eko sklad (2023); MGTŠ (2024, 2025a, 2025b); MNVP (2024); SID banka (b. d.-b); SOPP (2025); ZIUOPZP (2023); ZIUOPZP-A (2023); ZIUOPZP-B (2024); ZOPNN-F (2023); ZORZFS (2023); ZORZFS-A (2024); ZORZFS-B (2024).